

Richtlijn / onderbouwing

**Uithuisplaatsing en
terugplaatsing**

Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming

© NVO, BPSW, NIP en NJi

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Doel van de richtlijn	3
1.2	Doelgroep	3
1.3	Uitgangsvragen per knelpunt	3
1.4	Verantwoording	3
1.5	Leeswijzer	5
	Literatuur bij hoofdstuk 1	6
2	Voorkomen van uithuisplaatsing	7
2.2	De effecten van een uithuisplaatsing.....	7
2.3	Voorkomen van uithuisplaatsing: pas op de plaats maken	10
2.4	Werkzame elementen in het voorkomen van uithuisplaatsing.....	10
2.5	Interventies inzetten.....	10
	Literatuur bij hoofdstuk 2	12
3	Beslissen over uithuisplaatsing en terugplaatsing	17
3.1	Uitgangsvragen	17
3.2	Beslissen over uithuisplaatsing	17
3.3	Als de beslissing is gevallen	19
3.4	Beslissen over terugplaatsing	22
	Literatuur bij hoofdstuk 3	28
4	Begeleiden bij uithuisplaatsing en terugplaatsing	30
4.1	Uitgangsvragen	30
4.2	Hulpverleningsplan	30
4.3	Rollen en verantwoordelijkheden.....	31
4.4	Fase 1: begeleiding na uithuisplaatsing	31
4.5	Fase 2: bevorderen van terugplaatsing	32
4.6	Fase 3: begeleiding na terugplaatsing	33
	Literatuur bij hoofdstuk 4	34

1 Inleiding

1.1 Doel van de richtlijn

In deze paragraaf zijn geen verdere keuzes of overwegingen gemaakt die uitleg behoeven.

1.2 Doelgroep

In deze paragraaf zijn geen verdere keuzes of overwegingen gemaakt die uitleg behoeven.

1.3 Uitgangsvragen per knelpunt

In deze paragraaf zijn geen verdere keuzes of overwegingen gemaakt die uitleg behoeven.

1.4 Verantwoording

Achtergrond van de herziening

De eerste versie van de *richtlijn Uithuisplaatsing* is in 2015 gepubliceerd. Na de publicatie zijn nog enkele kleine aanpassingen gedaan, maar is de richtlijn niet structureel herzien. Het was daarom, volgens planning, tijd voor een actualisering van de richtlijn. Daarnaast vormde de verschijning van het onderzoek 'Betrouwbaar en valide beslissen over uithuisplaatsing' (Bartelink et al., 2019) een extra reden tot herziening. Uit het onderzoek kwamen enkele aanbevelingen voor aanscherping van de richtlijn naar voren. Deze richten zich op het zorgdragen voor terughoudendheid bij het overgaan tot uithuisplaatsing, het voorkomen van uithuisplaatsing, het zo thuis mogelijk opgroeien, het samen beslissen met het gezin en advisering door het team. Daarnaast is de afgelopen jaren veel kennis beschikbaar gekomen over de gevolgen van uithuisplaatsing, die van belang is om in de richtlijn te verwerken.

Actualisatieproces

Eind 2021 is het actualisatieproces gestart met het samenstellen van het projectteam van het NJi, het inrichten van een herzieningswerkgroep en klankbordgroep, het benaderen van ervaringsdeskundigen, het vaststellen van de actualisatiethema's en het maken van een tijdsplanning.

Dit proces kwam gedurende de eerste fase van de herziening in een stroomversnelling vanwege feedback op de aanbevelingen rond de aanvaardbare termijn van besluitvorming over terugplaatsing. Deze feedback heeft geleid tot het schrappen van de genoemde termijnen (een half jaar voor kinderen tot 5 jaar en een jaar voor kinderen vanaf 5 jaar) en de aanbevelingen die hieruit voortkwamen. Deze tussentijdse aanpassing vroeg om een versnelde herziening, zodat professionals over nieuwe handvatten beschikken voor het hanteren van de aanvaardbare termijn. De discussie over de aanvaardbare termijn voor terugplaatsing staat niet op zichzelf, maar hangt samen met andere onderwerpen van de richtlijn en de visie op 'zo thuis mogelijk opgroeien'. In de herziene richtlijn is dan ook meer aandacht voor voorkomen van uithuisplaatsing, het proces van uithuis- en terugplaatsing en begeleiding bij uithuis- en terugplaatsing. Vanwege de grotere nadruk die in deze versie op terugplaatsing ligt, is de naam gewijzigd in '*Richtlijn Uithuisplaatsing en terugplaatsing*'.

Thema's

Bij de herziening stonden, in overleg met de herzieningswerkgroep, de volgende onderwerpen centraal:

- actualisatie van wetenschappelijke- en praktijkontwikkelingen in relatie tot de uitgangsvragen van de richtlijn;
- meer focus op 'zo thuis mogelijk opgroeien';
- de effecten van een uithuisplaatsing;

- uitwerking voorkomen van uithuisplaatsen: alternatieven, effectieve ingrediënten en mogelijkheden eerder in het traject van uithuisplaatsing;
- uitbreiding en actualisatie van interventies om uithuisplaatsing te voorkomen;
- aandacht voor samen beslissen en teambesluitvorming;
- uitwerking aanvaardbare termijnen van besluitvorming rond uithuisplaatsing en terugplaatsing;
- samenplaatsen van broers en zussen;
- meer aandacht voor krachten en mogelijkheden van het gezin;
- inzet van het informele netwerk en sociale steun;
- meer verbinding met de [richtlijn Samen beslissen over passende hulp](#);
- actualisatie van de wet- en regelgeving over uithuisplaatsing en terugplaatsing.

Oorspronkelijk was het de bedoeling om bij de herziening ook de integratie van de richtlijn *Crisisplaatsing voor jeugdhulp en jeugdbescherming* met de *richtlijn Uithuisplaatsing en terugplaatsing* te realiseren. Crisisplaatsing is immers ook een vorm van uithuisplaatsing. Vanwege de wens om de herziening van de *richtlijn Uithuisplaatsing en Terugplaatsing* zo snel mogelijk af te ronden is besloten de integratie met crisisplaatsing op te pakken in een vervolgfase van herziening (zie *Verdieping en bijstelling*).

Werkwijze

In de periode van oktober 2021 tot en met oktober 2022 hebben projectteam, herzieningswerkgroep, klankbordgroep en ervaringsdeskundige ouders en jongeren zich ingezet om de actuele wetenschappelijke, praktijk- en ervaringskennis samen te brengen zodat deze verwerkt kon worden in de huidige herziene versie van de richtlijn. Zie voor de samenstelling van de diverse werkgroepen bijlage 1 van de richtlijn.

Het herzieningsproces begon met een gezamenlijke startbijeenkomst van de herzieningswerkgroep- en klankbordgroep, hierna is de herzieningswerkgroep zes keer bij elkaar gekomen en de klankbordgroep één keer. Ook waren er twee bijeenkomsten met jongeren apart en is er één bijeenkomst met ouders geweest. Ter afronding van het herzieningsproces was er tenslotte een gezamenlijke bijeenkomst met herzieningswerkgroep en klankbordgroep. De richtlijn is vervolgens van commentaar voorzien door de betrokken beroepsverenigingen (NIP, NVO en BPSW), Jeugdzorg Nederland, Raad voor de Kinderbescherming, Ondersteuningsteam Toeslagenaffaire en Defence for Children International. Parallel aan de commentaarfase zijn de aanbevelingen besproken met ervaringsdeskundige ouders en jongeren. Daarnaast heeft een gesprek plaatsgevonden met twee van de onderzoekers van het rapport *'Eindevaluatie Wet herziening kindbeschermingsmaatregelen'* (Bruning et al., 2022). Hierbij is nagegaan wat de consequenties van de aanbevelingen in het rapport over het proces van uithuisplaatsing voor de richtlijn zijn.

Al het commentaar is, in samenwerking met de herzieningswerkgroep, gewogen en op basis van deze weging verwerkt. Dit heeft geleid tot het tot stand komen van de definitieve versie van de richtlijn. De richtlijn is in december 2022 door het NIP, de NVO en de BPSW geautoriseerd.

Verdieping en bijstelling

Om de herziene versie van de richtlijn zo snel mogelijk te kunnen delen met professionals, is bij het verwerken van commentaar onderscheid gemaakt tussen 'urgente aanpassingen' en 'aanpassingen die in een vervolgfase verwerkt worden'. De urgente aanpassingen betroffen onjuistheden en onduidelijkheden. Aanpassingen voor de vervolgfase betreffen verdiepings- of uitbreidingsthema's. Deze komen aan bod in een nieuwe herzieningsfase, parallel aan het werken met deze versie van de richtlijn in de praktijk. Aan de hand van praktijkervaringen wordt nagegaan of bijstelling van de richtlijn nodig is.

1.5 Leeswijzer

Deze onderbouwing is een aanvullend document op de *Richtlijn Uithuisplaatsing en terugplaatsing*. De onderbouwing staat niet op zichzelf. Er wordt toegelicht waarom bepaalde keuzes voor de inhoud van de richtlijn zijn gemaakt. Daarnaast bevat de onderbouwing aanvullingen bij en verdieping op specifieke onderwerpen van de richtlijn.

Literatuur bij hoofdstuk 1

Bartelink, C., Addink, A., Udo, F., Haar-Bolwijn, F. van der, & Yperen, T. van (2019). *Betrouwbaar en valide beslissen over uithuisplaatsing. Eindrapport*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

Bruning, M.R., Zon, K.A.M. van der, Smeets, D.J.H., Boven, H.J. van, Duivenvoorde, S.C.G.A., Windt, I. van der (2022). *Eindevaluatie Wet herziening kindbeschermingsmaatregelen*. Universiteit Leiden, Faculteit der Rechtsgeleerdheid.

<https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/3194/3169-eindevaluatie-wet-herziening-kinderbeschermingsmaatregelen-volledige-tekst.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

2 Voorkomen van uithuisplaatsing

2.1 Uitgangsvraag

De uitgangsvraag “*Welke interventies bij welke doelgroep zijn effectief bij het voorkómen van een uithuisplaatsing?*” is verbreed naar “*Wat kan een jeugdprofessional doen om effectief een uithuisplaatsing te voorkomen?*” De reden hiervoor is dat het voorkomen van uithuisplaatsing verder gaat dan alleen de inzet van interventies. Hierover is consensus in de herzieningswerkgroep.

Onderzoek naar de kenmerken van de problematiek van de gezinnen die met uithuisplaatsing te maken hebben (met name gezinnen met complexe problemen), laat zien dat de gezinnen vaak kampen met schulden, psychische problematiek van ouders, relatieproblemen, een gebrekkig sociaal netwerk etc. (zie [Richtlijn Gezinnen met meervoudige en complexe problemen](#)).

De praktijk laat zien dat de hulp aan deze gezinnen niet altijd het gewenste effect heeft. Hierbij zijn twee patronen te zien:

- De hulp richt zich eenzijdig op bepaalde problemen, met onvoldoende oog voor de andere, vaak samenhangende problemen in het gezin. Bijvoorbeeld: er wordt schuldhulp of psychische hulp aan de ouders geboden, zonder oog voor de pedagogische problemen in het gezin. Of er wordt jeugdhulp en/of jeugdbescherming vanwege opgroei- en opvoedproblemen geboden zonder voldoende onderkenning en aanpak van de andere problemen. Binnen de jeugdbescherming is dit een veel geconstateerd probleem. Het [Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming](#) staat dan ook een brede gezinsaanpak voor (Rijksoverheid, 2021a).
- Het gezin krijgt hulp vanuit verschillende domeinen (bijvoorbeeld volwassenen-ggz en jeugdzorg) geboden, maar de samenwerking tussen verschillende partijen is onvoldoende waardoor goede effecten uitblijven (Rijksoverheid, 2021b).

De werkgroep benadrukt dat in de volgende situaties een uithuisplaatsing een serieuze optie moet blijven:

- groot risico op ontvoering naar- of achterlating in het buitenland;
- groot risico op uitbuiting;
- exploitatie/mensenhandel;
- inzet minderjarige ten behoeve van een criminele organisatie/criminele activiteiten;
- toenemende veiligheidsrisico's in combinatie met het ontbreken van leerbaarheid bij opvoeders;
- time out om in situatie van acute onveiligheid rust te creëren om noodzakelijk verder onderzoek te kunnen doen;
- onberekenbaarheid opvoeder(s) door middelengebruik.

2.2 De effecten van een uithuisplaatsing

Search

Er is gezocht in de databases PsycInfo, Pubmed, Google scholar, Cochrane Collaboration, Narcis. De search was vooral gericht op sterk bewijs (meta-analyses, reviews en RCT's), met grijze literatuur als aanvulling. Zoektermen waren: out of home; out-of-home placement, out of home placement, out of home care, alternative care, home removal. Een brede search resulteerde in 2121 resultaten, waarna de search is vernauwd tot 159 resultaten.

Samenvatting van de resultaten

- Er is nog veel onduidelijk over de effecten van uithuisplaatsing; het is een complex vraagstuk waarbij veel factoren meespelen.
- Onderzoek laat duidelijk zien dat kinderen die uithuisgeplaatst zijn gedurende hun leven meer problemen (op veel verschillende gebieden) hebben dan kinderen in de algemene bevolking. Echter, er is weinig bewijs dat de uithuisplaatsing op zichzelf hiervoor verantwoordelijk is. Negatieve uitkomsten lijken veel meer samen te hangen met andere factoren, zoals de negatieve omstandigheden voorafgaand aan de uithuisplaatsing (mishandeling, armoede) (Baldwin et al., 2019).
- De conclusie van veel onderzoekers is: opgroeien in het eigen gezin heeft altijd de voorkeur. Maar soms is dit niet mogelijk, bijvoorbeeld als de veiligheid niet gewaarborgd kan worden. Dan kan een uithuisplaatsing overwogen worden. Een gezinssetting (netwerkpleegzorg, bestandspleegzorg, gezinshuis) heeft daarbij de voorkeur boven residentiële opvang. Recente studies (o.a. VanderFaillie et al., 2018; Vreeland et al., 2020; Li et al., 2019) vinden minder breakdown binnen de eigen familie dan bij bestandsgezinnen, maar deze resultaten zijn niet eenduidig.

Belangrijke factoren die bij lijken te dragen aan het succes zijn:

- o goede matching (wat in de praktijk nu soms niet gebeurt door gebrek aan eenduidige procedure en tekort aan gezinnen);
 - o zorgen voor continuïteit en stabiliteit (overplaatsingen en onzekerheid vormen een risico voor problematiek bij het kind);
 - o aandacht besteden aan veiligheid, hechting en positieve verzorger-kind relaties (hechtingsproblemen komen veel voor bij uithuisgeplaatste kinderen en vormen een risico op breakdown);
 - o aandacht voor trauma en stress bij het kind (uithuisplaatsing is traumatiserend en stressvol en onderliggend trauma kan weer leiden tot gedragsproblemen);
 - o passende interventies inzetten voor problematiek van het kind (o.a. externaliserende gedragsproblemen, maar bijvoorbeeld ook traumabehandeling);
 - o daarmee samenhangend: investeren in training en hechtingsbevorderende interventies voor pleegouders;
 - o als er sprake is van externaliserende problemen bij het pleegkind, is extra ondersteuning van pleegouders (bijvoorbeeld via opvoedondersteuning) om stress te voorkomen en voortijdige afbreking te voorkomen;
 - o ouders betrekken via specifieke interventies (gebrekkige samenwerking tussen pleegouders en ouders kan zorgen voor voortijdige afbreking; daarnaast kan gebrekkige betrokkenheid van ouders negatief werken voor terugplaatsing; daarnaast is betrokkenheid van belang voor welzijn kind);
 - o aandacht voor sociale steun van het pleeggezin;
 - o aandacht voor en ondersteuning bij school (zorg-onderwijs arrangementen) (onderwijsprestaties van uithuisgeplaatste kinderen blijven vaak achter en problemen op school komen vaak voor);
 - o aandacht voor risicofactoren bij het verlaten van de zorg (rondom huisvesting, onderwijs en werkgelegenheid) (veel jongeren en jongvolwassenen die de zorg verlaten kampen nog met veel problemen).
- Wat betreft leeftijd tijdens de uithuisplaatsing: een aantal studies (o.a. Baldwin et al., 2019; McKenna et al., 2021; VanderFaillie et al., 2018) geeft aan dat een jongere leeftijd tijdens de plaatsing is geassocieerd met positievere effecten, maar dit resultaat is niet helemaal eenduidig.
 - Soms worden kinderen uithuisgeplaatst die zelf geen klinische problemen hebben. Het cross-sectioneel onderzoek van Leloux-Opmeer et al. (2017) laat zien dat deze kinderen tijdens de plaatsing verslechterden in hun psychosociaal functioneren. De uithuisplaatsing zelf zou dan een belangrijke traumatiserende werking kunnen hebben. Intensieve thuisbegeleiding en of passende hulp aan de ouders zou voor deze groep kinderen mogelijk een beter alternatief zijn.

- Samenhangend met het voorgaande punt wijzen verschillende studies (o.a. van der Asdonk, 2020; Harder et al., 2020) op het belang van het maken van een goede inschatting van de situatie en het maken van zorgvuldige, weloverwogen beslissingen. Hoewel thuis opgroeien altijd de voorkeur heeft, is voor sommige kinderen uithuisplaatsing de beste optie. Het is dan wel van belang dat die kinderen waarbij uithuisplaatsing noodzakelijk is goed onderscheiden worden en dat uithuisplaatsingsbeslissingen met een zo groot mogelijke zekerheid kunnen worden genomen. Dit is in de praktijk niet altijd het geval. Er zijn geen bewezen effectieve procedures om uithuisplaatsingsbeslissingen te ondersteunen en individuele opvattingen, overtuigingen en expertise aan de ene kant en maatschappelijke en organisatorische factoren aan de andere kant spelen een belangrijke rol bij de besluitvorming (Bartelink et al., 2018; Bartelink et al., 2020). De studie van Van Asdonk (2020) biedt handvatten voor het verbeteren van de besluitvorming.
- In dit kader: crisisplaatsingen hebben een belangrijke traumatiserende werking voor kinderen en ouders en moeten zoveel mogelijk voorkomen worden. Een goede inschatting van de problematiek, goede aansluiting van hulp bij de problematiek (bijvoorbeeld niet te lang lichte hulp inzetten als zwaardere hulp nodig is) is van belang om verdere escalatie te voorkomen.
- Ook al heeft een gezinssetting de voorkeur, is residentiële jeugdzorg soms nodig, bijvoorbeeld bij jongeren met hardnekkig agressief of delinquent gedrag. Verschillende onderzoekers (Suhlmann, 2021) benadrukken dat residentiële zorg niet alleen intensief en duur is, maar ook negatieve effecten kan hebben. Deviantietraining is daar een belangrijk voorbeeld van. Andere studies laten juist zien dat residentiële zorg niet per se slechtere effecten heeft dan pleegzorg. Kwaliteit van de zorg die geboden wordt speelt hierbij een belangrijke rol (Harder, 2020).

Om negatieve effecten te vermijden is het van belang om:

- o te werken aan een therapeutisch groepsklimaat en een trauma sensitieve omgeving;
- o repressie te minimaliseren (repressie staat een effectieve behandeling in de weg);
- o te reageren op behoeften van jongeren aan competentie, verbondenheid en autonomie (hangt samen met het vorige punt over repressie; in huidige residentiele zorg is te weinig aandacht voor autonomie van jongeren en te veel nadruk op controle);
- o veiligheid en warmte te bieden (waarbij risicofactoren voor gebrekkige veiligheid o.a. onvoldoende scholing van hulpverleners, te hoge werkdruk, te grote groepen en culturele verschillen binnen de groep lijken);
- o negatieve beïnvloeding door leeftijdsgenoten te voorkomen (deviantietraining komt veel voor);
- o evidence based behandeling te bieden voor problematisch gedrag;
- o samen te werken met ouders en anderen uit het netwerk;
- o (pleeg)gezinsgerichte interventies toe te voegen;
- o te investeren in kleinere verzorger-kind ratio's;
- o te investeren in training en professionalisering van pedagogisch medewerkers;
- o aandacht te hebben voor risicofactoren bij het verlaten van de zorg (op gebied van welzijn, wonen, inkomen, school en werk, en sociaal vangnet)

[\(De vijf pijlers van zelfstandigheid | Nederlands Jeugdinstituut \(nji.nl\)\).](#)

Uit het onderzoek van De Winter (2019) blijkt dat de kans om slachtoffer van geweld te worden in een instelling veel groter is dan in een (pleeg)gezin. Daarnaast leert de prevalentiestudie van Samson (2012) dat het risico op seksueel misbruik in de residentiële jeugdzorg aanmerkelijk hoger is dan bij de gemiddelde Nederlandse jeugd. Het is daarom van belang dat men te allen tijde alert blijft op signalen van kinderen en hier adequaat op reageert.

2.3 Voorkomen van uithuisplaatsing: pas op de plaats maken

Het voorkomen van een uithuisplaatsing gaat verder dan de inzet van een specifieke interventie, zoals besproken in de vorige richtlijn (2017). Dit hoofdstuk beschrijft dan ook de stappen die jeugdprofessionals samen met ouders en kinderen zetten om een uithuisplaatsing te voorkomen. Deze stappen treden in werking als één van de betrokkenen meent dat een uithuisplaatsing een serieuze overweging is. Deze zijn tot stand gekomen vanuit input vanuit de herzieningswerkgroep en vormen effectieve manieren die bijdragen aan het voorkomen van uithuisplaatsing.

Binnen de herzieningswerkgroep is uitgebreid gesproken over de reikwijdte van dit hoofdstuk. De specifieke interventies zoals beschreven in de versie uit 2017, vond men te smal. Een verbreding leidde dan weer tot de vraag of de genoemde stappen en interventies wel echt specifiek gericht zijn op het voorkomen van uithuisplaatsing. Waar consensus over was is, dat een jeugdprofessional op basis van een gedeelde verklarende analyse tot een passende interventie zou moeten komen, die aansluit bij de problematiek van het gezin. Dat kan bijvoorbeeld intensieve pedagogische thuishulp zijn, maar kan ook een traumabehandeling voor een ouder zijn.

2.4 Werkzame elementen in het voorkomen van uithuisplaatsing

In deze paragraaf zijn geen verdere keuzes of overwegingen gemaakt die uitleg behoeven.

2.5 Interventies inzetten

Er is gezocht in de databases PsycInfo, Pubmed, Google scholar, Cochrane Collaboration, Narcis. De search was vooral gericht op sterk bewijs (meta-analyses, reviews en RCT's), met grijze literatuur als aanvulling. De brede search rond de eerste uitgangsvraag leverde al input voor het beantwoorden van deze vraag. Aanvullend is gezocht op de termen (aansluitend bij termen in de richtlijn): family preservation, family preservation program AND systematic review OR meta analysis OR RCT. Daarnaast is gezocht op "out of home" AND "Prevent*" En gezocht op "Placement prevention". Daarnaast is in de databank effectieve jeugdinterventies gezocht op het trefwoord "uithuisplaatsing" en zijn belangrijke publicaties gebruikt om op verder te zoeken (bijvoorbeeld is in Google Scholar gezocht naar studies waarin de relevante publicatie geciteerd is).

Samenvatting van de resultaten

- Verschillende reviews (Bezeczky et al., 2020; Evenboer et al., 2018; Van Assen et al., 2019; Van Assen et al., 2020) hebben zich gericht op de effectiviteit van **Intensieve thuishulp**. Er worden positieve effecten gevonden, bijvoorbeeld op emotionele problemen en gedragsproblemen bij de kinderen en op blootstelling aan stressvolle gebeurtenissen. Echter, na afsluiting bestaan vaak nog aanzienlijke problemen. Ook blijkt een relatief grote groep kinderen een jaar na afsluiting toch uithuisgeplaatst. Er blijken grote verschillen in effecten tussen interventies (maar zelfs tussen studies naar dezelfde interventies). Dit wijst erop dat de kwaliteit van implementatie waarschijnlijk cruciaal is voor de effectiviteit. Zo concluderen meerdere onderzoekers dat zelfs interventies die onder dezelfde naam worden uitgevoerd vaak andere uitvoeringsvoorwaarden hebben (en bijvoorbeeld variëren in duur, doelgroep waarop gericht wordt e.d.).
- Nederlands onderzoek naar **Ambulante Spoedhulp** en **Families First** (De Meyer et al., 2020) vindt positieve resultaten. Beide lijken goede interventies voor het voorkomen van een uithuisplaatsing. Verder onderzoek is wel nodig om na te gaan welke werkzame elementen van beide interventies het beste voor welke gezinnen ingezet kunnen worden.
- Nederlands onderzoek naar **Intensieve Ambulante Gezinsbehandeling (IAG)** (Damen et al., 2019; Veerman & De Meyer, 2019) heeft zich niet gericht op effecten op het voorkomen van uithuisplaatsing, maar vindt wel positieve effecten van de interventie op probleemgedrag van kinderen en opvoedingsbelasting van ouders. Ook wordt gevonden dat IAG-empowerment van

ouders significant verbetert (wat weer bijdraagt aan vermindering van gedragsproblemen van kinderen), in tegenstelling tot residentiële zorg en pleegzorg waarbij dit nauwelijks het geval is.

- Amerikaans gerandomiseerd onderzoek met controlegroep naar **Multidimensionele Familiotherapie (MDFT)** (Liddle et al., 2018) vond dat de interventie bij adolescenten duurzamere effecten had op het plegen van delicten en problematisch middelengebruik dan residentiële hulp en dus kan dienen als alternatief voor opname in een jeugdzorginstelling.
- Nederlands gerandomiseerd onderzoek met controlegroep naar **Multi Systeem Therapie (MST)** (Asscher et al., 2018) liet zien dat MST meer effectief is dan *treatment as usual* voor zowel extreem gewelddadige als niet extreem gewelddadige jongeren, wat suggereert dat de interventie er ook in slaagt om gunstige effecten te bereiken bij moeilijk te behandelen jongeren. Internationaal onderzoek (Vidal et al., 2017) vindt voornamelijk positieve resultaten, hoewel er één studie is die geen verschil vond met *treatment as usual* (Fonagy et al., 2018).
- Een Nederlandse studie naar de **JIM (Jouw Ingebrachte Mentor) -aanpak** (Van Dam et al., 2017) laat zien dat de betrokkenheid van volwassenen uit het informele netwerk kan helpen bij het voorkomen van uithuisplaatsing van adolescenten met complexe behoeften. De meta-analyse van Van Dam et al. (2021) onderzocht het verband tussen mentoring programma's en jeugdresultaten in verschillende domeinen. De resultaten van dit onderzoek geven aan dat deze programma's significant samenhangen met positieve resultaten. Het blijkt dat deze programma's tegen risico's beschermen en o.a. positieve schoolresultaten bij jongeren bevorderen.
- Een in Nederland verrichte meta-analyse van Dijkstra et al. (2016) naar de inzet van **familienetwerkberaden** laat zien dat deze aanpak niet lijkt te leiden tot minder meldingen van kindermishandeling, minder uithuisplaatsingen en snellere afsluiting van dossiers bij jeugdzorg en dus geen toegevoegde waarde heeft ten opzichte van *care as usual*. Uit de systematische review van McGinn et al. (2020) blijkt dat beslissingen in familienetwerkberaden worden gebruikt om beslissingen te nemen over de beste manier om kinderen te beschermen en gezinnen te ondersteunen. De aanpak betreft het gezin, de familie en het netwerk bij deze beslissingen. Ook blijkt uit dit onderzoek dat de wetenschappelijke onderbouwing voor familienetwerkberaden van slechte kwaliteit is, en geen duidelijk beeld geeft of deze benadering beter is dan andere benaderingen. Afhankelijk van het soort studie is er soms een gunstig beeld wat betreft familienetwerkberaden, soms ook niet (Dijkstra et al., 2016). **Eigen Kracht-conferenties** kunnen ook ingezet worden om met het netwerk samen een plan op te stellen om de problemen aan te pakken. Uit het onderzoek van Schout en de Jong (2013) blijkt dat *eigen Kracht-conferenties* ervoor lijken te zorgen dat netwerken sterker worden en de sociale steun significant toeneemt. De [Richtlijn Samen beslissen over passende hulp](#) gaat verder in op *eigen Kracht-conferenties*.

Literatuur bij hoofdstuk 2

- Almquist, Y. B., Rojas, Y., Vinnerljung, B., & Brännström, L. (2020). Association of child placement in out-of-home care with trajectories of hospitalization because of suicide attempts from early to late adulthood. *JAMA network open*, 3(6), e206639-e206639.
- Asdonk, S. van der (2020). *Growing up safely. Attachment-based interventions in child protection cases (proefschrift)*. Leiden: Universiteit Leiden.
- Asscher, J. J., Deković, M., Akker, A. L. van den, Prins, P. J., & Laan, P. H. van der (2018). Do extremely violent juveniles respond differently to treatment?. *International journal of offender therapy and comparative criminology*, 62(4), 958-977.
- Assen, A. van, Knot-Dickscheit, J., Post, W., & Grietens, H. (2019). Het effect van intensieve pedagogische thuishulp op kinduitkomsten, kindermishandeling en uithuisplaatsing: internationaal onderzoek. In J. Knot-Dickscheit, & E. J. Knorth (Eds.), *Gezinnen met meervoudige en complexe problemen: Theorie en praktijk* (pp. 332-356). Rotterdam: Lemniscaat.
- Assen, A. van, Knot-Dickscheit, J., Post, W., & Grietens, H. (2020). Home-visiting interventions for families with complex and multiple problems: A systematic review and meta-analysis of out-of-home placement and child outcomes. *Children and Youth Services Review*, 114, 104994.
- Bakermans-Kranenburg, M.J., Juffer, F. & Van Ijzendoorn, M.H. (2015). *Databank effectieve jeugdinterventies: beschrijving "VIPP-SD"*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Gedownload van www.nji.nl/jeugdinterventies.
- Baldwin, H., Biehal, N., Cusworth, L., Wade, J., Allgar, V., & Vostanis, P. (2019). Disentangling the effect of out-of-home care on child mental health. *Child abuse & neglect*, 88, 189-200.
- Batty, G. D., Kivimäki, M., & Frank, P. (2021). Adult mortality in children exposed to state care: systematic review and meta-analysis of prospective cohort studies. *Available at SSRN 3927746*.
- Bezeczy, Z., El-Banna, A., Petrou, S., Kemp, A., Scourfield, J., Forrester, D., & Nurmatov, U. B. (2020). Intensive Family Preservation Services to prevent out-of-home placement of children: A systematic review and meta-analysis. *Child abuse & neglect*, 102, 104394.
- Bezeczy, Z., El-Banna, A., Petrou, S., Kemp, A., Scourfield, J., Forrester, D., & Nurmatov, U. B. (2020). Intensive Family Preservation Services to prevent out-of-home placement of children: A systematic review and meta-analysis. *Child abuse & neglect*, 102, 104394.
- Biehal, N., Baldwin, H., Cusworth, L., Wade, J., & Allgar, V. (2018). In-home support or out of home care? Thresholds for intervention with abused and neglected children. *Children and Youth Services Review*, 89, 263-271.
- Blanckstein, A., van der Rijken, R., Eeren, H. V., Lange, A., Scholte, R., Moonen, X., & Didden, R. (2019). Evaluating the effects of multisystemic therapy for adolescents with intellectual disabilities and antisocial or delinquent behaviour and their parents. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 32(3), 575-590.
- Brännström, L., Vinnerljung, B., Forsman, H., & Almquist, Y. B. (2017). Children placed in out-of-home care as midlife adults: are they still disadvantaged or have they caught up with their peers?. *Child maltreatment*, 22(3), 205-214.
- Conn, A. M., Szilagy, M. A., Jee, S. H., Blumkin, A. K., & Szilagy, P. G. (2015). Mental health outcomes among child welfare investigated children: In-home versus out-of-home care. *Children and Youth Services Review*, 57, 106-111.
- Côté, S. M., Orri, M., Marttila, M., & Ristikari, T. (2018). Out-of-home placement in early childhood and psychiatric diagnoses and criminal convictions in young adulthood: a population-based propensity score-matched study. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 2(9), 647-653.
- Cusworth, L., Tracey, L., Baldwin, H., & Biehal, N. (2020). Home or Care? A Comparison of Educational Outcomes for Maltreated Children. *The British Journal of Social Work*.

- Dam, L. van., Neels, S., Winter, M. de., Branje, S., Wijsbroek, S., Hutschemaekers, G., & Stams, G. J. (2017). Youth initiated mentors: Do they offer an alternative for out-of-home placement in youth care?. *The British Journal of Social Work*, 47(6), 1764-1780.
- Damen, H., & Veerman, J. W. (2015). The more the better: Adherence to programme elements of Families First in the Netherlands reduces the risk of out-of-home placement. *International Journal of Child & Family Welfare*, 16(1-2), 113-131.
- Damen, H., Veerman, J. W., Vermulst, A. A., van Pagée, R., Nieuwhoff, R., & Scholte, R. H. J. (2019). Parental empowerment and child behavioural problems during youth care. *Child & Family Social Work*, 24, 467-476.
- De Winter. (2019). *Onvoldoende beschermd – Geweld in de Nederlandse jeugdzorg van 1945 tot heden*. In *Rijksoverheid*. Commissie Onderzoek naar Geweld in de Jeugdzorg. <https://open.overheid.nl/repository/ronl-30b9089d-9958-48e6-a6d8-9b22b0499096/1/pdf/onvoldoende-beschermd-geweld-in-de-nederlandse-jeugdzorg-van-1945-tot-heden.pdf>.
- Dijkstra, S., Creemers, H. E., Asscher, J. J., Deković, M., & Stams, G. J. J. (2016). The effectiveness of family group conferencing in youth care: A meta-analysis. *Child abuse & neglect*, 62, 100-110.
- Evans, R., White, J., Turley, R., Slater, T., Morgan, H., Strange, H., & Scourfield, J. (2017). Comparison of suicidal ideation, suicide attempt and suicide in children and young people in care and non-care populations: Systematic review and meta-analysis of prevalence. *Children and Youth Services Review*, 82, 122-129.
- Evenboer, K. E., Reijneveld, S. A., & Jansen, D. E. M. C. (2018). Improving care for multiproblem families: Context-specific effectiveness of interventions? *Children and Youth Services Review* 88, 274-285.
- Fonagy, P., Butler, S., Cottrell, D., Scott, S., Pilling, S., Eisler, I., & Goodyer, I. M. (2018). Multisystemic therapy versus management as usual in the treatment of adolescent antisocial behaviour (START): a pragmatic, randomized controlled, superiority trial. *The Lancet Psychiatry*, 5(2), 119-133.
- Goemans, A., Geel, M. van, Beem, M. van, & Vedder, P. (2016). Developmental outcomes of foster children: A meta-analytic comparison with children from the general population and children at risk who remained at home. *Child maltreatment*, 21(3), 198-217.
- Goemans, A., van Geel, M., & Vedder, P. (2018). Foster children's behavioral development and foster parent stress: Testing a transactional model. *Journal of child and family studies*, 27(3), 990-1001.
- Gutterswijk, R. V., Kuiper, C. H., Lautan, N., Kunst, E. G., van der Horst, F. C., Stams, G. J. J., & Prinzie, P. (2020). The outcome of non-residential youth care compared to residential youth care: A multilevel meta-analysis. *Children and Youth Services Review*, 113, 104950.
- Gypen, L., Vanderfaellie, J., De Maeyer, S., Belenger, L., & Van Holen, F. (2017). Outcomes of children who grew up in foster care: Systematic-review. *Children and Youth Services Review*, 76, 74-83.
- Harder, A. T., Knorth, E. J., & Kuiper, C. H. Z. (2020). Uithuisplaatsing van jeugdigen: Wat, voor wie, en wanneer? In A. Harder, E. Knorth, & C. Kuiper (editors), *Uithuisgeplaatste jeugdigen: Sleutels tot succes in behandeling en onderwijs* (blz. 13-27). SWP Uitgeverij.
- Heerde, J. A., Hemphill, S. A., & Scholes-Balog, K. E. (2018). The impact of transitional programmes on post-transition outcomes for youth leaving out-of-home care: a meta-analysis. *Health & social care in the community*, 26(1), e15-e30.
- Jongepier, N. & Alarcon, I. (2017). *Databank effectieve jeugdinterventies: beschrijving 'VertrekTraining'*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Gedownload van www.nji.nl/jeugdinterventies.
- Kääriälä, A., & Hiilamo, H. (2017). Children in out-of-home care as young adults: A systematic review of outcomes in the Nordic countries. *Children and Youth services review*, 79, 107-114.
- Leloux-Opmeer, H., Kuiper, C. H., Swaab, H. T., & Scholte, E. M. (2017). Children referred to foster care, family-style group care, and residential care: (How) do they differ? *Children and Youth Services Review*, 77, 1-9.
- Li, D., Chng, G. S., & Chu, C. M. (2019). Comparing long-term placement outcomes of residential and family foster care: A meta-analysis. *Trauma, Violence, & Abuse*, 20(5), 653-664.

- Liddle, H. A., Dakof, G. A., Rowe, C. L., Henderson, C., Greenbaum, P., Wang, W., & Alberga, L. (2018). Multidimensional Family Therapy as a community-based alternative to residential treatment for adolescents with substance use and co-occurring mental health disorders. *Journal of substance abuse treatment, 90*, 47-56.
- Luke, N., & O'Higgins, A. (2018). Is the care system to blame for the poor educational outcomes of children looked after? Evidence from a systematic review and national database analysis. *Children Australia, 43*(2), 135-151.
- Maaskant, A. M., van Rooij, F. B., Overbeek, G. J., Oort, F. J., Arntz, M., & Hermanns, J. M. (2017). Effects of PMTO in foster families with children with behavior problems: A randomized controlled trial. *Journal of child and family studies, 26*(2), 523-539.
- Maclean, M. J., Sims, S., O'Donnell, M., & Gilbert, R. (2016). Out-of-home care versus in-home care for children who have been maltreated: A systematic review of health and wellbeing outcomes. *Child abuse review, 25*(4), 251-272.
- Maltais, C., Cyr, C., Parent, G., & Pascuzzo, K. (2019). Identifying effective interventions for promoting parent engagement and family reunification for children in out-of-home care: A series of meta-analyses. *Child abuse & neglect, 88*, 362-375.
- McGinn, T., Best, P., Wilson, J., Chereni, A., Kamndaya, M. & Shlonsky, A. (2020). Family group decision-making for children at risk of abuse or neglect: A systematic review. *Campbell Systematic Reviews, 16*(3). <https://doi.org/10.1002/cl2.1088>
- McKenna, S., Donnelly, M., Onyeka, I. N., O'Reilly, D., & Maguire, A. (2021). Experience of child welfare services and long-term adult mental health outcomes: a scoping review. *Social psychiatry and psychiatric epidemiology, 1*-31.
- Meyer, R. de, Philipsen, M., Damen, H. & Veerman, J.W. (2020). *Kunnen ambulante interventies uithuisplaatsingen in de jeugdhulp voorkomen? Evaluatie van de interventie Ambulante spoedhulp*. Nijmegen: Praktikon.
- MST-Nederland (2015). *Databank effectieve jeugdinterventies: beschrijving 'Multisysteem Therapie (MST)'*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Gedownload van www.nji.nl/jeugdinterventies.
- Murray, E. T., Lacey, R., Maughan, B., & Sacker, A. (2020). Association of childhood out-of-home care status with all-cause mortality up to 42-years later: Office of National Statistics Longitudinal Study. *BMC public health, 20*, 1-10.
- Neo, S. H., Norton, S., Kavallari, D., & Canfield, M. (2021). Integrated treatment programmes for mothers with substance use problems: A systematic review and meta-analysis of interventions to prevent out-of-home child placements. *Journal of Child and Family Studies, 1*-13.
- Oomen, D. & Kwint, D. (2015). *Effectonderzoek ouderbegeleiding na een opvoedingsbesluit*. De Rading (interne publicatie).
- Pol, T. M. van der, Hoeve, M., Noom, M. J., Stams, G. J. J., Doreleijers, T. A., van Domburgh, L., & Vermeiren, R. R. (2017). Research Review: The effectiveness of multidimensional family therapy in treating adolescents with multiple behavior problems—a meta-analysis. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 58*(5), 532-545.
- Polderman, N. (2016). *Databank effectieve jeugdinterventies: beschrijving 'Basic Trustmethode'*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Gedownload van www.nji.nl/jeugdinterventies.
- Rigter, H. (2015). *Databank effectieve jeugdinterventies: beschrijving 'Multidimensionele familietherapie (MDFT)'*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Gedownload van www.nji.nl/jeugdinterventies.
- Rijksoverheid (2021a). *Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming*. <https://open.overheid.nl/repository/ronl-79dad0a9-c043-4a8b-8d15-f65d288242d2/1/pdf/tk-bijlage-toekomstscenario-kind-en-gezinsbescherming.pdf>
- Rijksoverheid (2021b). *Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd: landelijk rapport 2021 vervolgtoezicht*. <https://open.overheid.nl/repository/ronl-0b9b87d4-2577-4617-86ba-d0ffa39e03f1/1/pdf/tk-bijlage-rapport-kwetsbare-kinderen-onvoldoende-beschermd-landelijk-rapport-2021-vervolgtoezicht.pdf>

- Rooijen, K. van (2020). *Databank effectieve jeugdinterventies: beschrijving 'Intensieve Ambulante Gezinsbehandeling'*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Gedownload van www.nji.nl/jeugdinterventies.
- Samson. (2012). Omringd door zorg, toch niet veilig. In *Rijksoverheid*. Boom Amsterdam. <https://open.overheid.nl/repository/ronl-archief-4c8bf95f-7470-4f95-b3a1-41052b650ad9/1/pdf/deel-1-omringd-door-zorg-toch-niet-veilig-tcm109-4542241.pdf>
- Schaeffer, C. M., Swenson, C. C., & Powell, J. S. (2021). Multisystemic Therapy-Building Stronger Families (MST-BSF): Substance misuse, child neglect, and parenting outcomes from an 18-month randomized effectiveness trial. *Child Abuse & Neglect*, 122, 105379.
- Schoemaker, N. K., Juffer, F., Rippe, R. C., Vermeer, H. J., Stoltenborgh, M., Jagersma, G. J., & Alink, L. R. (2020). Positive parenting in foster care: Testing the effectiveness of a video-feedback intervention program on foster parents' behavior and attitudes. *Children and Youth Services Review*, 110, 104779.
- Schout, G. & de Jong, G. (2013). *Eigen Kracht-conferenties in de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg*. Lectoraat OGGZ. https://www.eigenkracht.nl/assets/uploads/2016/03/2013_Schout_DeJong_EigenKracht-conferenties_in_OGGZ.pdf
- Seker, S., Boonmann, C., Gerger, H., Jäggi, L., d'Huart, D., Schmeck, K., & Schmid, M. (2021). Mental disorders among adults formerly in out-of-home care: a systematic review and meta-analysis of longitudinal studies. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 1-20.
- Steege, M. van der (2013). *Databank effectieve jeugdinterventies: beschrijving 'Families First'*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Gedownload van www.nji.nl/jeugdinterventies
- Strijbosch, E. L. L., Huijs, J. A. M., Stams, G. J. J. M., Wissink, I. B., Van der Helm, G. H. P., De Swart, J. J. W., & Van der Veen, Z. (2015). The outcome of institutional youth care compared to non-institutional youth care for children of primary school age and early adolescence: A multi-level meta-analysis. *Children and Youth Services Review*, 58, 208–218. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2015.09.018>.
- Suhlmann, B. (2021). Wat doet uithuisplaatsing? Een review naar de bijwerkingen van uithuisplaatsing van jeugdigen (masterthesis). Groningen: Rijksuniversiteit van Groningen.
- Suomi, A., Lucas, N., McArthur, M., Humphreys, C., Dobbins, T., & Taplin, S. (2020). Cluster randomized controlled trial (RCT) to support parental contact for children in out-of-home care. *Child Abuse & Neglect*, 109, 104708.
- Valk, S.M. de (2019). *Under pressure: Repression in residential youth care*. Dissertatie. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.
- Van Dam, L., Blom, D., Kara, E., Assink, M., Stams, G. J., Schwartz, S. & Rhodes, J. (2021). Youth Initiated Mentoring: A Meta-analytic Study of a Hybrid Approach to Youth Mentoring. *Journal of Youth and Adolescence*, 50(2), 219–230. <https://doi.org/10.1007/s10964-020-01336-5>
- Vanderfaeillie, J., Goemans, A., Damen, H., Van Holen, F., & Pijnenburg, H. (2018). Foster care placement breakdown in the Netherlands and Flanders: Prevalence, precursors, and associated factors. *Child & Family Social Work*, 23(3), 337-345.
- Veerman, J.W. & Meyer, R.E. de (2019). *Meer zicht op effectiviteit IAG. Analyse van uitkomsten 2009-2019*. Nijmegen: Praktikon.
- Vidal S, Steeger CM, Caron C, Lasher L, Connell CM. *Placement and Delinquency Outcomes Among System-Involved Youth Referred to Multisystemic Therapy: A Propensity Score Matching Analysis*. *Adm Policy Ment Health*. 2017 Nov;44(6):853-866. doi: 10.1007/s10488-017-0797-y.
- Vinnerljung, B., & Hjern, A. (2018). Health care in Europe for children in societal out-of-home care. London: MOCHA/Imperial College. Retrieved from MOCHA—Models of Child Health Appraised: <https://www.childhealthservicemodels.eu/wp-content/uploads/Mocha-report-Children-in-OHC-May-2018.pdf>
- Vreeland, A., Ebert, J. S., Kuhn, T. M., Gracey, K. A., Shaffer, A. M., Watson, K. H., & Compas, B. E. (2020). Predictors of placement disruptions in foster care. *Child abuse & neglect*, 99, 104283.
- Walsh, P., McHugh, M., Blunden, H., & Katz, I. (2018). Pathways of Care Longitudinal Study: outcomes of children and young people in out-of-home care.

Zabern, A., & Bouteyre, E. (2018). Leading protective factors for children living out of home: A literature review. *Child & Family Social Work, 23*(2), 324-335.

3 Beslissen over uithuisplaatsing en terugplaatsing

3.1 Uitgangsvragen

1. Beoordelen en beslissen over uithuisplaatsing en terugplaatsing
 - a. Welke afwegingen en criteria zijn van belang om te beslissen of een uithuisplaatsing nodig is?
 - b. Welke afwegingen en criteria zijn van belang om te beslissen waar een kind het beste geplaatst kan worden?
 - c. Welke afwegingen en criteria zijn van belang om te beslissen of een terugplaatsing mogelijk is?
2. Termijnen voor besluitvorming
 - a. Binnen welke termijn moeten kind, ouders en omgeving weten wat het toekomstperspectief is?
 - b. Wanneer is terugplaatsing nog verantwoord, gezien de leeftijd van het kind en de duur van de uithuisplaatsing?
3. Wat is aan te bevelen bij het gezamenlijk uit huis plaatsen van broers en zussen?
4. Welke rol mogen en kunnen ouders en kind spelen in de besluitvorming over uithuisplaatsing en terugplaatsing?

Geen nieuwe search

Op basis van een inhoudelijk gesprek met de auteur van de oorspronkelijke versie van de *richtlijn Uithuisplaatsing* (d.d. 8 april 2022), is besloten geen nieuw literatuuronderzoek uit te voeren. Het *Framework for the Assessment of Children in Need and their Families* is een model dat veel in dit hoofdstuk wordt gebruikt en wordt ook in de recent (2022) herziene [richtlijn Samen met ouders en jeugdige beslissen over passende hulp](#) beschreven. Dit model is nog hetzelfde als destijds beschreven. Wel is hoofdstuk 3 op een aantal plekken aangevuld met recentere literatuur.

Wijziging in opbouw van het hoofdstuk

In de herziene versie van hoofdstuk 3 is gekozen voor een andere indeling dan in de voormalige versie van het hoofdstuk. Zo is de besluitvorming over een terugplaatsing losgekoppeld van de besluitvorming over een uithuisplaatsing en wordt dit in een aparte paragraaf beschreven. Hiermee krijgt dit aspect de aandacht die het verdient.

- De besluitvorming over een uithuisplaatsing is het onderwerp van paragraaf 3.2. Alvorens in te gaan op de afwegingen en criteria die van belang zijn om te beslissen of een uithuisplaatsing nodig is, volgt een subparagraaf over de gedeelde verklarende analyse. Deze paragraaf gaat ook in op het samen beslissen met ouders en jongeren, en het betrekken van andere deskundigen bij de beslissing.
- Vervolgens beschrijft het hoofdstuk de verschillende soorten plaatsingen en gaat het in op het samen plaatsen van broers en zussen.
- In paragraaf 3.4 staat de beslissing over een terugplaatsing centraal en komen zaken aan de orde die hierbij van belang zijn, zoals het afwegingskader 'beslissen over terugplaatsing', instrumenten die daarbij gebruikt kunnen worden, de aanvaardbare termijn, het perspectiefbesluit en gezagsbeëindiging.

3.2 Beslissen over uithuisplaatsing

Gedeelde verklarende analyse

De werkgroep heeft diverse keren aangegeven dat in dit hoofdstuk aandacht moet komen voor de gedeelde verklarende analyse, als basis van het plan van aanpak. Ook de klankbordgroep vindt de gedeelde verklarende analyse relevant om op te nemen. De klankbordgroep merkt op dat in de praktijk soms onvoldoende wordt gekeken naar het hulpverleningsverleden van het gezin of naar onderliggende problemen van ouders (bijv. trauma) die tot de huidige situatie hebben geleid. De gedeelde verklarende

analyse kan hierbij een hulpmiddel zijn. Bij het maken van een gedeelde verklarende analyse moet in kaart worden gebracht wat er al is gedaan om een uithuisplaatsing te voorkomen: is er eerder hulp ingezet, zo ja, welke hulp en met welke resultaten. Om op tijd passende hulp in te zetten is grondige diagnostiek met gekwalificeerde gedragswetenschappers en een goede analyse met alle betrokkenen noodzakelijk.

Om te kunnen beslissen of een uithuisplaatsing noodzakelijk is, is een gezamenlijk gedragen beeld van wat er aan de hand is, waardoor dat komt en wat de risico -en beschermende factoren zijn op de korte en langere termijn, van groot belang. Daarbij is het belangrijk om ervoor te zorgen dat de zorgen, klachten en wensen worden geformuleerd met alle betrokkenen zodat ouders en kinderen zich erkend, gehoord en gesteund voelen. Een van de aanbevelingen die Jakobs et al. (2020) doen in het rapport 'Action-learning uitstroom 24-uurszorg' is dat een daartoe opgeleide professional tijdens de aanmelding samen met de kind en ouders een gedeelde verklarende analyse maakt die in kaart brengt hoe de problemen zijn ontstaan, welke factoren van invloed zijn op het voortbestaan van de problemen en de samenhang hiervan in beeld brengt. Daarbij is het belangrijk om de bevindingen van eerder ingezette interventies mee te nemen. Vervolgens wordt samen met kind en ouders bepaald wat de werkelijke hulpvraag is, van wie deze hulpvraag is en wat de gewenste doelen zijn. Ook de inzet van passende interventies is een gezamenlijk besluit. En wanneer een kind en gezin eenmaal in zorg zijn, is het belangrijk om vaste evaluatiemomenten af te spreken om gezamenlijk vast te stellen of de uitkomsten gewenst zijn en eventueel vervolgacties te formuleren. Op basis daarvan kan het nodig zijn om de gedeelde verklarende analyse bij te stellen en soms ook om andere hulp in te zetten. Ook in het artikel van Bouma et al. (2020) is aandacht voor het belang van het maken van een gedeelde verklarende analyse.

Aanvullende op bovenstaande punten beschrijven Van Leeuwen & Geeraets (2022) hoe de professional samen met opvoeders en kind systematisch van de vraagverheldering, via een gedeelde verklarende analyse, tot relevante doelen in interventies komt. Aan de hand van het zevenfactorenmodel wordt het vakbekwame redeneer- en besluitvormingsproces stapsgewijs toegelicht. Het verklaringsmodel helpt de professional om samen met ouders en kind tot een gedragen plan te komen. Voor een duidelijke uitleg over de gedeelde verklarende analyse kan de [Factsheet van Bureaupeers.nl](#) gebruikt worden of de andere twee modellen in hoofdstuk 3 van de richtlijn.

Formats voor het maken van een gedeelde verklarende analyse:

- Format holistische theorie VGCT (voor meer informatie: [werkboek jeugdhulp.pdf \(vng.nl\)](#));
- Format Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd (afgeleid van het VGCT-format, voor meer informatie [Factsheet: Holistische theorie - VCGT Kennisnet](#));
- Format verklarende analyse 7-factorenmodel [Vakbekwaam redeneren \(bureaupeers.nl\)](#).

Advisering door het team bij besluitvorming

Bij de beslissing over een uithuisplaatsing moeten ouders en kind altijd worden betrokken. Daarnaast is het ook van belang dat de professional bij zo'n ingrijpende beslissing met een grote en persoonlijke impact voor kinderen en ouders andere professionals betreft (Bartelink, 2018; Bartelink et al., 2019). Zie ook de [richtlijn Samen met ouders en jeugdige beslissen over passende hulp](#). Uit het onderzoek van Bartelink et al. (2019) blijkt dat uitvoerende professionals het belangrijk vinden dat besluiten zoals uithuisplaatsing altijd in een team worden genomen, omdat dit volgens hen in belangrijke mate bijdraagt aan het vergroten van overeenstemming tussen collega's en aan de kwaliteit van de besluitvorming. Uit de casestudy van Lensink (2018) naar professionalfactoren en organisatiefactoren die een rol spelen bij beslissingen over het uithuisplaatsen van onder toezicht gestelde kinderen, blijkt onder meer dat de werkervaring van jeugdbeschermers van invloed is op de kwaliteit van de beslissing over een uithuisplaatsing. Werkervaring leidt tot relevante kennis en vaardigheden, waardoor zij beter worden in het nemen van beslissingen die in het belang van een kind zijn. Eén van de aanbevelingen is om te zorgen

voor voldoende collegiaal overleg van hoge kwaliteit om daarmee te voorkomen dat jeugdbeschermers met lage beslisdrempels vaker een uithuisplaatsingen overwegen en dat jeugdbeschermers met weinig werkervaring kwalitatief minder goede beslissingen nemen over uithuisplaatsing in termen van de belangen van een kind.

3.3 Als de beslissing is gevallen

Samen plaatsen van broers en zussen bij uithuisplaatsing

Er is gezocht in de databases Scopus, Google Scholar en Web of Science. De search was vooral gericht op sterk bewijs (meta-analyses, reviews en RCT's), met grijze literatuur als aanvulling. Zoektermen waren: family, siblings, sisters, brothers, out of home placement, Netherlands, foster care. Er is gekeken naar de meest recente onderzoeken van de jaren 2014 tot 2022. De search resulteerde in 45 resultaten.

Bahlmann (2020) heeft een [\(inter\)nationale juridische analyse](#) uitgevoerd naar het samen plaatsen van broers en zussen bij een uithuisplaatsing. Enkele conclusies:

- De wet schrijft voor dat een kind bij voorkeur in een pleeggezin of gezinshuis wordt geplaatst. De wet bevat géén bepaling waarin staat dat broers en zussen samen geplaatst moeten worden na uithuisplaatsing, tenzij dit niet in het belang van (één van) de kinderen is. Aldus bevat de wet wel een voorkeursbepaling over waar, maar niet over met wie het kind uit huis wordt geplaatst.
- Een kind heeft op grond van zowel het EVRM als het IVRK het recht op bescherming tegen een inbreuk op zijn familie- en gezinsleven. Deze bescherming ziet ook toe op het familie- en gezinsleven dat een kind heeft met zijn broers en zussen. Zowel het EVRM als het IVRK hanteren strikte voorwaarden op grond waarvan een inbreuk op dit familie- en gezinsleven gerechtvaardigd kan zijn.

In de analyse zijn de volgende aanbevelingen geformuleerd:

1. Het belang van het kind als eerste overweging. Om een beslissing te kunnen nemen die in het belang is van het kind, geldt dat aan het kind zelf gevraagd moet worden of het samen geplaatst wil worden met zijn broers en zussen. Aan deze mening moet passend belang worden gehecht.
2. Recht op 'wettelijke' bescherming tegen een inbreuk op het familie- en gezinsleven. Deze bescherming ziet niet alleen toe op het gezinsleven tussen het kind en zijn ouders, maar ook op het gezinsleven dat een kind heeft met zijn broers en zussen. Er mag slechts onder zeer strikte voorwaarden een inbreuk worden gemaakt op het familie- en gezinsleven van een kind.
3. De overheid is verantwoordelijk voor het realiseren van kinderrechten. Op dit moment staan praktische belemmeringen, zoals het tekort aan pleeggezinnen en gezinshuizen, de verwezenlijking van kinderrechten in de weg. Broers en zussen worden namelijk van elkaar gescheiden bij uithuisplaatsing, ook als samenplaatsing wel in hun belang is. De Nederlandse overheid heeft de verplichting om 'in de ruimste zin maatregelen' te nemen om deze praktische belemmeringen weg te nemen zodat de rechten uit het IVRK daadwerkelijk worden verwezenlijkt.

Conclusie: "Met alleen een wettelijke bepaling is het probleem niet opgelost. Ook in de praktijk is het belangrijk het uitgangspunt 'samenplaatsing, tenzij' goed te borgen. Zo moet worden ingezet op het aanpakken en verminderen van de belemmeringen in de praktijk die samenplaatsing van broers en zussen in de weg staan, waaronder het gebrek aan voldoende pleeggezinnen en gezinshuizen waar broers en zussen samen terecht kunnen. Extra begeleiding aan en ondersteuning van pleeg- en gezinshuisouders kan nodig zijn en bestaan uit materiële en of pedagogische bijdragen. Op grond van internationale regelgeving ligt ook daar een belangrijke taak voor de overheid." (p.24).

Volgens **Buddenbaum (2020)** kan het opgroeien met broers en zussen een positieve invloed hebben op de persoonlijke ontwikkeling van het kind. Als de gezinsomgeving instabiel wordt, wordt de relatie tussen broers en zussen belangrijker. Als andere familierelaties onder druk staan, kunnen broers en zussen elkaar

troost, koestering en opvang bieden. Dit kan niet als zij van elkaar worden gescheiden. Een onvrijwillige scheiding van broers en zussen kan het kind zelfs negatief beïnvloeden doordat het kind gevoelens van eenzaamheid, verlies en verwarring kan ervaren. Buddenbaum stelt dat het gescheiden uit huis plaatsen van broers en zussen schadelijk kan zijn en dat volwassenen - ouders, verzorgers, instanties - hier niet lichtvaardig over moeten denken. Buddenbaum pleit ervoor dat de relatie tussen broers en zussen altijd wordt meegewogen als er beslissingen over het leven van een kind worden genomen, bijvoorbeeld in het geval dat zij uit huis worden geplaatst.

DiGiovanni & Font (2021) voerden een scoping review uit van artikelen uit 1990 tot 2019 naar de wetenschappelijke kennis over het samen plaatsen van broers en zussen in pleegzorg. Ook onderzochten ze de effecten van het samen plaatsen van broers en zussen op plaatsingsstabiliteit, -permanentie, en welzijn van de kinderen. Uit de resultaten bleek dat, hoewel er morele redenen zijn om plaatsing van broers en zussen te ondersteunen, het wetenschappelijke bewijs om broers en zussen bij elkaar te plaatsen niet consequent de praktijk ondersteunt. Vooral op basis van morele redenen worden broers en zussen samen geplaatst, maar de wetenschappelijke onderbouwing hiervoor is zeer schaars. Ook waren de onderzoeksmethodes van deze onderzoeken niet toereikend genoeg; er moet in de toekomst beter onderzoek naar dit onderwerp komen.

Konijn et al. (2019) hebben tien multi-level meta-analyses uitgevoerd om te onderzoeken wat de factoren waren die invloed kunnen hebben op instabiliteit in pleegzorg. Het niet samen plaatsen van broers en zussen heeft een kleine invloed op deze instabiliteit ($r=0,16$). Kinderen voelen zich eerder onzeker wanneer ze apart van hun broer of zus geplaatst worden en ze missen hun broers en zussen net zoveel als hun ouders. De relatie tussen broers en zussen in pleegzorg is vaak de meest levensvatbare relatie die beschikbaar is voor het kind, en kan van cruciaal belang zijn voor het gevoel van verbondenheid, emotionele steun en continuïteit van een jongere (Kothari et al., 2017). Ook op de lange termijn kan er een samenhang zijn tussen het samen plaatsen van broers en zussen en de veerkracht van jongeren op het gebied van onderwijs- en beroepscompetentie, kwaliteit van huisvesting, relationele aanpassing en burgerzin. Dit is vooral uitgesproken bij mannen (Richardson & Yates, 2014). Plaatsing bij broers en zussen lijkt dus in het bijzonder een beschermende factor te zijn, voor zowel kinderen die samen in gezinszorg zijn geplaatst als in niet-verwante pleegzorg (Waid et al., 2016).

Onderzoek door SOS Kinderdorpen en Defence for Children (2020) naar samen plaatsen van broers en zussen

In een (inter)nationale juridische analyse van het recht op samenplaatsing van broers en zussen bij uithuisplaatsing, hebben **SOS Kinderdorpen en Defence for Children (2020)** gekeken wat hierover is vastgelegd in beschrijvingen in wet- en regelgeving, internationale verdragen, rechtspraak en richtlijnen. Uit deze analyse wordt geconcludeerd dat op basis van het IVRK het belang van het kind altijd op de eerste plaats moet komen. Dit moet ook gelden als er besloten moet worden of broers en zussen samen geplaatst moeten worden. Om het belang van het kind voorop te stellen is het van belang dat aan het kind zelf gevraagd wordt of het samen geplaatst wil worden met zijn broers en zussen. Aan de mening van het kind moet een passend belang gehecht worden. Ook heeft een kind op grond van zowel het EVRM als het IVRK het recht op bescherming van zijn familie- en gezinsleven. Onder deze bescherming valt dus ook het gezinsleven met broers en zussen. Alleen op basis van legitieme redenen mag er inbreuk gemaakt worden op dit recht. Om recht te doen aan deze internationale regelgeving wordt er gesproken over het uitgangspunt 'samenplaatsing, tenzij'. Een reden om af te kunnen wijken van het uitgangspunt 'samenplaatsing, tenzij' is dat samenplaatsing niet in het belang van (één van) de kinderen is. Dit moet dan met onderzoek worden bewezen.

Stolwijk et al. (2021) hebben zowel dossieronderzoek uitgevoerd als interviews met professionals gehouden met als doel te komen tot een valide en betrouwbare inschatting van het percentage broers en

zussen dat na een gezamenlijke uithuisplaatsing gescheiden wordt geplaatst, en om te achterhalen welke redenen hieraan ten grondslag liggen. Factoren om kinderen gescheiden te plaatsen zijn onder te verdelen in kindfactoren, pleegouderfactoren en praktische belemmeringen. De meest genoemde kindfactoren zijn een negatieve dynamiek tussen de kinderen onderling, één of meerdere kinderen (maar niet alle kinderen) hebben specialistische zorg of behandeling nodig, en parentificatie. Andere veel genoemde kindfactoren zijn conflicten tussen de kinderen, gedragsproblematiek waardoor er risico is op remming van- of bedreiging van de ontwikkeling van de andere broers en/of zussen, en (een vermoeden van) seksueel misbruik tussen de kinderen onderling. De meeste genoemde pleegouderfactoren zijn de draagkracht van de pleegouders in combinatie met de zwaarte van de opvoedvraag, en de (leeftijds)voorkeuren van de pleegouders. Wat betreft de praktische belemmeringen is het (gebrek aan) aanbod van pleeggezinnen en gezinshuizen de meest genoemde factor waardoor kinderen gescheiden worden geplaatst. Er zijn relatief weinig pleeggezinnen beschikbaar die meerdere kinderen willen of kunnen opnemen, bijvoorbeeld door een gebrek aan ruimte (onvoldoende kamers), of financiële- of overige middelen (o.a. de extra tijdsinvestering die het kost om meerdere kinderen op te vangen).

Standpunt van de onderzoekswerkgroep: Geen enkel genoemd risico sluit samen plaatsen uit

In plaats van uitsluiten beveelt de onderzoekswerkgroep aan om per situatie te kijken naar problemen en risico's en draagkracht van gezinshuis of pleegouders en eventueel extra hulp en begeleiding te bieden. Steun en veiligheid die kinderen met elkaar ervaren is van groot belang. Wat parentificatie betreft, het kind niet straffen omdat dit het onvermogen van de ouders compenseerde en in plaats daarvan begeleiding te bieden om een kind ander, nieuw gedrag te laten ontwikkelen. Het is aan de professionals om dit te ondersteunen. Inzetten van familie en netwerk kan bijdragen om een plaatsing van meerdere kinderen te ondersteunen.

Touati et al. (2020) deden kwalitatief onderzoek naar (1) de directe effecten van plaatsingskarakteristieken en suïcidale risico's (SR) en (2) of deze karakteristieken een moderator waren voor de link tussen mishandeling en SR. Dit onderzochten ze bij volwassenen die in hun jeugd een uithuisplaatsing hebben meegemaakt. Uit dit onderzoek kwam onder andere naar voren dat volwassenen die door middel van bezoeken contact hadden kunnen houden met hun biologische broers en zussen, een lagere SR hadden. Dit is een nieuwe bevinding die wijst op het belang van het onderhouden van banden tussen broers en zussen, aangezien deze levenslange steun kunnen bieden (Cicirelli, 1995; Dunn & Munn, 1986) en mogelijk, tot op zekere hoogte, het gebrek aan ouderlijke steun compenseren (Milevsky & Levitt, 2005). Echter, deze bevindingen waren niet significant voor het samen plaatsen van broers en zussen. Vooral contact behouden tussen broers en zussen is dus een protectieve factor.

Vanhauwaert (2010) heeft een masterproef geschreven over de broer-zus relaties in de pleegzorg context, waarbij kwalitatief onderzoek is uitgevoerd bij broers en zussen die apart zijn geplaatst bij pleegouders en die samen zijn geplaatst bij pleegouders. De pleegouders zijn geïnterviewd. Factoren die meewegen in het wel of niet samen plaatsen van broers en zussen zijn:

- aanwezigheid van stoornissen: Vaak hebben kinderen in pleegzorg veel zorg nodig en hebben ze een 'rugzakje'. Om tegemoet te komen aan de behoefte van de pleegkinderen, kan het zijn dat de pleegouders maar één kind in huis willen nemen;
- bereidheid/mogelijkheid van pleegouders: Hoeveel kinderen hebben ze al? Past het allemaal? Is er evenwicht in het gezin?;
- plaatsingsgeschiedenis van de broers en zussen: broers en zussen worden vaak op verschillende tijdstippen geplaatst, wat vaak komt door het leeftijdsverschil;
- conflicten (1) tussen de broers en zussen (2) binnen de familie van herkomst, en (3) binnen het pleeggezin.

Voordelen van het samen plaatsen van broers en zussen:

- behoud van de familieband;
- onderlinge psychische en emotionele ondersteuning;
- meerwaarde voor de identiteitsbeleving en -ontwikkeling van pleegkinderen en aanvaarding van de situatie, aangezien ze door het contact met andere geplaatste kinderen minder het gevoel hebben 'abnormaal' te zijn.

Nadelen van het samen plaatsen van broers en zussen:

- kinderen kunnen elkaar verklikken. De reden die pleegouders hiervoor geven is dat pleegkinderen genadeloos op zoek zijn naar onvoorwaardelijke liefde en aandacht;
- het is volgens pleegouders vaak een moeilijke opdracht om een einde te maken aan de disfunctionele patronen en posities die in het gezin van oorsprong bestonden;
- bij gezamenlijke plaatsing van oudere broers of zussen ondervinden pleegouders geregeld problemen bij de integratie in het pleeggezin. De jongeren zouden sneller tevreden zijn over hun plaats in het pleeggezin aangezien ze toch elkaar hebben, en hierdoor minder moeite doen om zich te integreren in het pleeggezin.

Herzieningswerkgroep

De herzieningswerkgroep is van mening dat het streven moet zijn om broers en zussen altijd samen te plaatsen. Het kunnen terugvallen op een broer of zus kan een belangrijk bron van veiligheid zijn voor een kind. Wel vindt de werkgroep het belangrijk dat 'tenzij' benadrukt moet worden. Het is op dit moment nog geen wettelijke verplichting om een kind samen met broers en zussen te plaatsen. Het moet voor jeugdprofessionals helder zijn dat zij niet juridisch aansprakelijk zijn als het niet lukt om broers en zussen samen te plaatsen. Met name in crisispleegzorg lukt het niet altijd om kinderen in één gezin te plaatsen omdat de professional afhankelijk is van het acute aanbod.

3.4 Beslissen over terugplaatsing

Afwegingskader

In hoofdstuk 3 is ten behoeve van het nemen van een besluit over terugplaatsing een afwegingskader opgesteld. Dit afwegingskader is gemaakt op basis van:

1. De drie kernvragen

Om te beslissen of terugplaatsing mogelijk is, stelt een hulpverlener zich de volgende vragen:

- Doe onderzoek en maak daarbij duidelijk onderscheid of de situatie onveilig is of ongewenst om tot de conclusie te komen of de balans tussen de opvoedingscapaciteiten van de ouders en de ontwikkelingsbehoeften van het kind **voldoende is hersteld?**
- Is de balans tussen de opvoedingscapaciteiten van de ouders en ontwikkelingsbehoeften van het kind **met de huidige hulp en het huidige type plaatsing** binnen een aanvaardbare termijn voldoende te herstellen?
- Is de balans tussen de opvoedingscapaciteiten van de ouders en ontwikkelingsbehoeften van het kind **met andere hulp of een ander type plaatsing** binnen een aanvaardbare termijn voldoende te herstellen?

De professional dient dus na te gaan 1) of er verbetering zichtbaar is in de balans tussen opvoedingscapaciteiten en ontwikkelingsbehoeften, en 2) of er een opvoedingssituatie is te creëren die goed genoeg is voor het kind. De elementen benoemd in de kernvragen komen uit *Het Framework for the Assessment of Children in Need and their Families* (Department of Health, 2000). Dit *Framework* helpt om een zorgvuldige afweging te maken met het oog op de veiligheid, het welzijn en de ontwikkeling van kinderen. De [richtlijn *Samen met ouders en jeugdige beslissen over passende hulp voor jeugdhulp en*](#)

[jeugdbescherming](#) gaat verder in op instrumenten die gebruikt kunnen worden om ontwikkelingsbehoeften en opvoedingscapaciteiten in kaart te brengen.

2. Factoren van invloed op het besluit tot terugplaatsing

In onderstaand overzicht, gebaseerd op de [onderbouwing van de richtlijn Pleegzorg](#), zijn verschillende factoren die van invloed zijn op het besluit tot terugplaatsing vanuit de pleegzorg op een rij gezet. Het is daarbij niet zo dat een enkele factor doorslaggevend is voor de besluitvorming. Het gaat altijd om een combinatie van factoren.

Factoren die de kans op terugplaatsing verkleinen:

- Reden voor uithuisplaatsing
 - o verwaarlozing.
- Pleegkindkenmerken
 - o emotionele of gedragsproblemen;
 - o gezondheidsproblemen of handicaps;
 - o als baby of adolescent uit huis geplaatst.
- Ouder- of gezinskenmerken
 - o ambivalente houding ten opzichte van terugplaatsing;
 - o onvoldoende betrokkenheid en inzet om aan gestelde voorwaarden te werken tijdens uithuisplaatsing;
 - o ouders met eigen psychische problematiek;
 - o meervoudige gezinsproblematiek (een combinatie van armoede, drugsgebruik, chronische psychische problemen van ouders);
 - o éénoudergezinnen.
- Plaatsingskenmerken
 - o lang verblijf in pleeggezin;
 - o plaatsing in een netwerkgezin.

Factoren die de kans op terugplaatsing vergroten:

- Reden voor uithuisplaatsing
 - o vertrek van een dader bij seksueel misbruik.
- Pleegkindkenmerken
 - o uit huis geplaatst in de basisschoolleeftijd.
- Ouder- of gezinskenmerken
 - o betrokkenheid van ouders tijdens de uithuisplaatsing;
 - o actief werken aan gestelde voorwaarden voor terugplaatsing;
 - o voldoende wegnemen van onveiligheid;
 - o wens van ouders tot terugplaatsing.
- Plaatsingskenmerken;
 - o kort verblijf in pleeggezin;
 - o overeenstemming tussen ouders, pleegouders en professionals over doelen en werkwijze tijdens pleegzorgplaatsing.

3. Input vanuit de herzieningswerkgroep

Om de kernvragen juist af te wegen zijn tien factoren benoemd die in kaart kunnen worden gebracht door de jeugdprofessional in samenwerking met ouders en eventueel andere betrokkenen. De tien factoren komen voort uit bovenstaande factoren met daarbij aanvullingen vanuit de herzieningswerkgroep.

De herzieningswerkgroep heeft aangegeven dat het van belang is om duidelijk te benoemen dat een uithuisplaatsing schadelijk kan zijn. Het is belangrijk om te achterhalen welke schade het kind al heeft

opgelopen voorafgaand aan de uithuisplaatsing, wat de uithuisplaatsing heeft opgeleverd én wat de kwaliteit van de ouder-kindrelatie is. Het is lastig om een toekomstperspectief van een kind in te schatten, daarom lieten de leden van de herzieningswerkgroep weten dat het belangrijk is dat de jeugdprofessional de opvoedingscapaciteit van de ouders in relatie tot de ontwikkelingsbehoefte van het kind op dit moment, moeten afwegen.

Aanvaardbare termijn

Termijnen voor het nemen van een perspectiefbesluit die de eerdere versie van de richtlijn zijn genoemd, werden in de praktijk als nogal dwingend ervaren. Na het verlopen hiervan zou een terugplaatsing van kinderen strikt genomen niet meer mogelijk zijn. Dit heeft ertoe geleid dat lopende de herziening de genoemde termijnen van een half jaar en een jaar uit de richtlijn zijn gehaald.

Herzieningswerkgroep

In de werkgroep is meerdere keren gesproken over de termijnen waarbinnen een perspectiefbesluit genomen moet worden, de meningen hierover waren enigszins verdeeld. Een aantal werkgroepleden oordeelde positief over de beslissing om de termijnen van een half jaar voor heel jonge kinderen en een jaar voor oudere kinderen uit de richtlijn te halen. Anderen waren van mening dat de vastgestelde termijnen juist helpen om de druk op te voeren tijdig hulpverlening op gang te brengen voor ouders en kind en de periode van onzekerheid waar een kind zal opgroeien daardoor te beperken. Omdat het in de praktijk bijna onmogelijk is om een termijn te stellen, zou het goed zijn om in de richtlijn te benoemen dat het ook heel ingewikkeld is. Tegelijkertijd werd opgemerkt dat de beslissing om al dan niet terug te plaatsen voor jonge professionals moeilijk kan zijn als er geen duidelijke termijnen zijn opgenomen. Een afwegingskader terugplaatsing kan hen daarbij helpen en is in de richtlijn toegevoegd. De inschatting of een kind terug naar huis kan zal in elke situatie zorgvuldig afgewogen dienen te worden.

Conclusie

Op basis van de gevoerde discussies is bepaald dat in de herziene richtlijn geen vaste termijnen worden genoemd waarbinnen besluitvorming over uithuisplaatsing of terugplaatsing moet plaatsvinden. Wel blijft het van belang dat binnen een aanvaardbare termijn duidelijk wordt waar een kind gaat opgroeien. Dit is vooral belangrijk om ervoor te zorgen dat 'iedereen zo snel mogelijk in de actiestand komt'. Het is essentieel voor alle betrokkenen bij een uithuisplaatsing dat er tijdig en zorgvuldig een besluit wordt genomen over al dan niet het terugplaatsen van een kind. Het nemen van zo'n perspectiefbesluit is maatwerk en de tijd die daarvoor nodig is kan voor elk kind en gezin weer anders zijn. Het uitgangspunt moet zijn dat ouders alle mogelijke vormen van hulp of ondersteuning krijgen om tijdens de uithuisplaatsing de (hechtings)relatie met hun kind te herstellen en dat zij binnen een redelijke termijn laten zien dat zij opnieuw voor hun kind kunnen zorgen. Het is daarbij essentieel om regelmatig te evalueren (evaluatiemomenten moeten worden opgenomen in het plan van aanpak), om vast te stellen of de gewenste verbetering heeft plaatsgevonden, of er andere hulp nodig is of dat verbetering niet meer te verwachten valt en een terugplaatsing daarmee niet meer tot de mogelijkheden behoort.

Perspectiefbesluit

Door de gecertificeerde instelling (GI) wordt onderzocht en/of onder welke voorwaarden een kind terug naar huis kan of dat de uithuisplaatsing een permanent karakter krijgt. Het besluit hierover heet een perspectiefbesluit, soms ook opvoedbesluit genoemd. Dit is een interne beslissing van een gecertificeerde instelling, die genomen wordt in een multidisciplinair team. De rechtspositieregeling voor ouders en kinderen, bij een dergelijk besluit, ontbreekt. Een perspectiefbesluit is geen juridische beslissing en wordt ook niet door de kinderrechter getoetst. Ouders weten niet altijd precies wat het inhoudt, wat er is besloten en door wie. Ouders kunnen hun stem pas laten horen op de eerstvolgende zitting over de ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing. Deze zitting kan in principe pas maanden na het genomen perspectiefbesluit plaatsvinden. Op eigen initiatief heeft de Raad voor Strafrechtstoepassing en

Jeugdbescherming (RSJ) in 2021 een advies uitgebracht aan de minister voor Rechtsbescherming om het perspectiefbesluit wettelijk vast te leggen en daarmee de rechtspositie van ouders en kinderen en de rechterlijke toetsing te realiseren. ([Advies Het perspectiefbesluit in de jeugdbescherming | Advies | Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming \(rsj.nl\)](#)). Een projectgroep waaraan deelnemen, Jeugdzorg Nederland namens de GI, de Raad voor de Kinderbescherming, de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming en het Ministerie van V&J heeft aanbevelingen geformuleerd die de rechtspositie van ouders en kinderen bij het nemen van een perspectiefbesluit, moet verbeteren. Minister Weerwind heeft najaar 2022, in een '[Plan ter verbetering van de rechtsbescherming in de jeugdbescherming](#)' de gecertificeerde instellingen opgelegd uiterlijk in het eerste kwartaal van 2023 hun werkwijze aan te passen en vanaf die tijd een perspectiefbesluit voor te leggen aan de kinderrechter.

Gezagbeëindigende maatregel

Een vergaande maatregel is de beëindiging van het gezag van ouders. Maar het gezag van ouders kan niet zomaar worden beëindigd. De rechtbank kan het gezag van een ouder volgens artikel 1: 266, BW beëindigen als:

- a. een minderjarige zodanig opgroeit dat hij in zijn ontwikkeling ernstig wordt bedreigd, en de ouder niet de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding, bedoeld in artikel 247, tweede lid, in staat is te dragen binnen een voor de persoon en de ontwikkeling van de minderjarige aanvaardbaar te achten termijn of;
- b. de ouder het gezag misbruikt.

In de toelichting bij de wet staan als voorbeelden van misbruik van het gezag: het onthouden van onderwijs aan een kind, of het plegen van een misdrijf en met name misdrijven gericht tegen het kind zoals (zware) mishandeling van het kind of seksueel misbruik.

Als het ouderlijk gezag wordt beëindigd, mogen ouders geen beslissingen meer nemen over hun kind, zoals beslissingen over school of medische beslissingen. Ouders hebben wel recht op informatie en contact, als dit veilig genoeg kan voor het kind. Ouders krijgen met ingang van 1 januari 2023 gratis bijstand van een jeugdrechtsadvocaat wanneer de kinderrechter een beslissing gaat nemen over beëindiging van hun ouderlijk gezag.

De ouder(s) van wie het gezag is beëindigd, heeft/hebben te allen tijde de mogelijkheid om een verzoek in te dienen om te worden hersteld in het gezag. Zij kunnen dit verzoek bij de rechtbank indienen (art. 1:277 BW).

Blokkaderecht pleegouders

Het blokkaderecht bij pleegzorg is het recht van pleegouders om in geval van een vrijwillige plaatsing - beëindiging van de pleeggezinplaatsing te blokkeren wanneer ouders of voogd de plaatsing van het kind in het pleeggezin willen beëindigen. Als pleegouders minstens een jaar voor een kind hebben gezorgd, dan heeft de juridische ouder met het gezag toestemming van de pleegouders nodig als ze het kind terug naar huis willen. Het blokkaderecht is voor pleegouders een belangrijk recht, maar voor ouders heel erg moeilijk.

Voor het blokkaderecht geldt een drietal voorwaarden:

- het kind woont een jaar of langer in het pleeggezin;
- er is sprake van een vrijwillige pleeggezinplaatsing of een plaatsing in het kader van voogdij. Bij een ondertoezichtstelling (OTS) is er geen blokkaderecht mogelijk;
- degene die de plaatsing wil beëindigen is een ouder met gezag of een voogd (veelal de gecertificeerde instelling).

Het blokkaderecht geldt niet voor gezinshuisouders. Er gelden geen vormvoorschriften voor het blokkaderecht, maar het is verstandig om de 'blokkade' schriftelijk te bevestigen aan de ouder met gezag of de voogd.

Onderzoek terugplaatsing van een kind naar huis

Esposito et al. (2022) deden een cross-sectioneel onderzoek naar de risicofactoren van uithuisplaatsing en terugplaatsing. Dit deden zij om succesvolle herenigingen en de stabiliteit voor het kind te bevorderen. Dit onderzoek bestaat uit 3051 kinderen die negen jaar gevolgd zijn. Uit de resultaten komt naar voren dat van de 3051 kinderen, 1120 kinderen (37%) te maken hebben gehad met een uithuisplaatsing. Van deze 1120 kinderen zijn 847 (76%) kinderen herenigd met hun familie en 445 kinderen (54%) zijn wederom uit huis geplaatst. Naar schatting blijkt dus dat kinderen na een terugplaatsing in meer dan de helft van de gevallen opnieuw uithuisgeplaatst worden. Factoren die hierbij een rol speelden zijn problemen op school, hechtingsproblematiek van het kind en middelengebruik bij ouders.

Gross & Baron (2022) deden onderzoek naar de effecten van pleegzorg op kinderen. De resultaten laten zien dat pleegzorg de veiligheid en onderwijsresultaten van kinderen bevordert. Ook zijn er verbeteringen te zien nadat kinderen waren teruggeplaatst. Dit suggereert dat verbeteringen die door hun ouders zijn aangebracht een belangrijk mechanisme vormden. Deze resultaten geven aan dat effectievere, op preventie gerichte inspanningen binnenshuis vereist zijn om het gebruik van pleegzorg op een veilige manier te verminderen. Terugplaatsing is succesvol als direct passende hulp aan ouders wordt ingezet, een herstelplan wordt opgesteld en dit wordt gemonitord. Binnen anderhalf jaar is 47 procent van deze kinderen weer thuis, waarbij terugplaatsing getoetst wordt door de kinderrechter.

Instrumenten

Risicotaxatie kindveiligheid

De meest gebruikte instrumenten in de jeugdhulp om de veiligheid en mogelijke risico's voor de veiligheid in te schatten zijn de [LIRIK](#) en de [ARIJ](#).

Betrouwbaarheid en validiteit van de LIRIK

In 2015 is onderzoek gedaan naar de betrouwbaarheid en de validiteit van de LIRIK. Uit het onderzoek van Bartelink et al. (2015) bleek dat de betrouwbaarheid en de validiteit van oordelen waarbij gebruik is gemaakt van de LIRIK onvoldoende zijn en niet beter zijn dan voor ongestructureerde oordelen. Vooralnog wordt in het onderzoek wel aangeraden om de LIRIK te blijven gebruiken. Voor andere risicotaxatie-instrumenten is ook niet aangetoond dat zij leiden tot meer objectieve oordelen. Professionals ervaren het werken met de LIRIK als zinvol en geven aan meer gestructureerd te kunnen werken en meer aandacht te kunnen schenken aan factoren die relevant zijn bij kindermishandeling. Wanneer de LIRIK wordt gebruikt blijven oordelen in belangrijke mate subjectief. Hier moeten professionals zich bewust van zijn. Ook is van belang om transparant te zijn over deze subjectiviteit in het communiceren met ouders en kinderen (Bartelink et al., 2015).

Betrouwbaarheid en validiteit van de ARIJ

In het onderzoek van Vial et al. (2020) is gebleken dat de intrabeoordelaarsbetrouwbaarheid van de risicotaxatie-items redelijk tot bijna perfect is voor de meeste items. De betrouwbaarheid van het eindoordeel van de risicotaxatie was bijna perfect, wat betekent dat de risico-conclusie zeer betrouwbaar is. Daarnaast is er in recent onderzoek gekeken naar de verbeteringen van de ARIJ. Uit het onderzoek bleek dat de validiteit van de ARIJ redelijk is (Vial et al., 2020). Aan de hand van het onderzoek is de ARIJ aangepast om de validiteit en betrouwbaarheid te verbeteren.

Beoordelingsboog

Het doel van de beoordelingsboog is om een advies over het perspectief van kinderen te formuleren, en om de argumenten die worden gebruikt voor dit advies te expliciteren. Een advies over het toekomstperspectief van een kind is afhankelijk van een combinatie van vele factoren die met elkaar samenhangen en die elkaar wederkerig beïnvloeden (Strijker & Zandberg, 2001). De advisering over het toekomstperspectief van het kind vindt plaats op basis van een dialoog met ouders, kind en pleegouders en op basis van consent in het (pleeg)zorgteam.

De beoordelingsboog is ontwikkeld om de (pleeg)zorgbegeleider te helpen om alle relevante factoren op een systematische en procesmatige manier opnieuw te bekijken en de samenhang tussen deze factoren zichtbaarder te maken. De beoordeling van de factoren dient slechts om een beeld te schetsen van alle risicofactoren die spelen binnen het cliëntsysteem. Het is dus ook van belang om de beschermende factoren van het cliëntsysteem te benoemen. Doordat meerdere professionals de beoordelingsboog hebben ingevuld, worden verschillen in opvattingen en visies over de casus snel duidelijk. Deze verschillen worden vervolgens besproken. Het is hierdoor bovenal een communicatie- en overleginstrument (Veenstra et al., 2014).

Pedagogisch Beslis-Model

Het Pedagogische Beslis-Model (PBM) wordt door praktijkprofessionals in de pleegzorg ervaren als een handige tool met goede elementen. Dit is de reden dat het model benoemd staat als één van de drie instrumenten die gebruikt kunnen worden bij het opstellen van een plan ten behoeve van een terugplaatsing. Bij het gebruik van het PBM moet rekening gehouden worden met de aanvaardbare termijn. De 'aanvaardbare termijn' is voor ieder kind en ieder gezin anders. Voorheen werd gedacht dat te veel betrokkenheid van pleegouders zou kunnen leiden tot het onnodig bemoeilijken en vertragen van een terugkeer van een kind naar huis. Dit blijkt echter een achterhaalde gedachtegang te zijn (Zeanah, 2009). Voor een terugkeer naar de ouders is het van groot belang om frequent contact te laten bestaan tussen ouders en kind. Bij uithuisplaatsingen, over- en terugplaatsingen moeten opgebouwde banden niet abrupt verbroken maar gerespecteerd en onderhouden worden. Omgangsregelingen met personen die eerder voor het kind zorgden, dragen bij aan de stabiliteit van gehechtheidsrelaties en het bredere gehechtheidsnetwerk van het kind (Juffer, 2010; Zeanah, 2009).

Reunification Practice Framework

De effectiviteit van het Framework is in 2016 geëvalueerd. Het Framework is aanbevolen door het National Institute for Health and Care Excellence (NICE) als een hulpmiddel om de plaatsingsstabiliteit te verbeteren. Alle onderdelen van het Framework zijn gebaseerd op empirisch onderzoek over factoren die bijdragen tot een succesvolle terugplaatsing (Pottoms et al., z.d.). Het Framework is in twee fasen ontwikkeld op basis van twee systematische literatuurstudies. Dit zijn het onderzoek van Ward et al. (2012), waarin het besluitvormingsproces dat de ontwikkeling van zeer jonge kinderen beïnvloedt is onderzocht en het onderzoek van White et al. (2015), waarin is gekeken naar de risicofactoren op het herhaaldelijk mishandelen van kinderen. Het onderzoek van Gill (2016) toont aan dat bijna alle kinderen die in het kader van het Framework-programma naar huis waren teruggekeerd zes maanden later nog thuis woonden. Daarbovenop waren de zorgen over de kindveiligheid afgenomen (Gill, 2016).

Voor meer informatie over het Reunification Practice Framework en het gebruik verwijzen wij door naar het document van de [NSPCC: Reunification van Wilkins en Farmer](#).

Literatuur bij hoofdstuk 3

- Bahlmann, M. (2020). *Samenplaatsing van broers en zussen bij uithuisplaatsing: een gunst of kinderrecht? Een (inter)nationale juridische analyse van het recht op samenplaatsing van broers en zussen bij uithuisplaatsing*. Leiden: Defence for Children.
- Bartelink, C. (2018). *Dilemmas in Child Protection: Methods and decision-maker factors influencing decision-making in child maltreatment cases*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
- Bartelink, C., Addink, A., Udo, F., Haar-Bolwijn, F. van der, & Yperen, T. van (2019). *Betrouwbaar en valide beslissen over uithuisplaatsing. Eindrapport*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Bartelink, C., de Kwaadsteniet, L., ten Berge, I., Witteman, C. & van Gastel, W. (2015). *Betrouwbaarheid en validiteit van de LIRIK: Eindrapport LIRIK valideringsonderzoek*. NJi
<https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-05/Betrouwbaarheid-en-validiteit-van-de-LIRIK.pdf>
- Berge, I. ten, Eijgenraam, K., & Bartelink, C. (2014). *Licht Instrument Risicotaxatie Inzake Kindermishandeling (LIRIK): toelichting en instructie*. Nederlands Jeugdinstituut.
<https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-07/LIRIK-2014-toelichting-en-instructie.pdf>
- Bruning, M. R., Zon, K. van der, Alink, R. A., & Asdonk, S. van der (2022). *Factsheet Uithuisplaatsingen*. Leiden: Universiteit Leiden/ Faculteit der Rechtsgeleerdheid en Faculteit der Sociale Wetenschappen.
- Buddenbaum, M. (2020). Internationale kinderrechten van broers en zussen. In: M. Bruning e.a. (red.), *De invloed van 30 jaar Kinderrechtenverdrag in Nederland. Perspectieven voor de rechtspraktijk*, 327-248. Deventer: Wolters Kluwer.
- Department of Health (2000). *Framework for the Assessment of Children in Need and their Families*.
<https://www.dh.gov.uk>.
- DiGiovanni, A., & Font, S. A. (2021). Revisiting conventional wisdom: What do we know from 30 years of research on sibling placement in foster care?. *Children and Youth Services Review*, 126, 105943.
<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2021.105943>
- Esposito, T., Caldwell, J., Chabot, M., Delaye, A., Trocme, N., Hélie, S., & Fallon, B. (2022). Reunification trajectories in Quebec: Acknowledging chronic family challenges to support stability. *Child Abuse & Neglect*, 130, article 105437.
- Gill, C. 2016 Taking Care-evaluation: Taking Care evaluation: the return home and short-term outcomes for looked after children. London: NSPCC.
- Gross, M., & Baron, E. J. (2022). Temporary stays and persistent gains: The causal effects of foster care. *American Economic Journal: Applied Economics*, 14(2), 170-199.
- Jakobs, P., Vissenberg, Ch., Tempel, H., & Jurrius, K. (2020). *Action-learning uitstroom 24-uurszorg. Een vervolgonderzoek naar de helpende en niet-helpende factoren bij de instroom en doorstroom van jongeren in een beschermd wonen setting*. Almere: Hogeschool Windesheim, Lectoraat Klantenperspectief in Ondersteuning en Zorg.
- Kenniswerkplaats Jeugd Friesland & Bureau PEERS (2021). *Factsheet verklarende analyse*.
- Konijn, C., Admiraal, S., Baart, J., Rooij, F. van, Stams, G. J., Colonnaesi, C., & Assink, M. (2019). *Foster care placement instability: A meta-analytic review*. *Children and Youth Services Review*, 96, 483-499.
<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2018.12.002>.
- Leeuwen, H. van, & Geeraets, M. (2022). *Vakbekwaam redeneren in de jeugdhulp*. Amsterdam: Boom uitgevers.
- Lensink, L. (2018). *Beslissen over uithuisplaatsing. Een onderzoek naar de professionalfactoren, en organisatiefactoren die een rol spelen bij de beslissingen die jeugdbeschermers nemen over het uithuisplaatsen van onder toezicht gestelde kinderen (masterthesis)*. Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen.
- Pottoms, B., van Holen, F. & Vanderfaeillie, J. (z.d.). *Ontwikkeling van een methodiek inzake gezinsbegeleiding met finaliteit gezinshereniging in het kader van perspectiefzoekende pleegzorg*. Orthopedagogiek, Vrije Universiteit Brussel. Geraadpleegd op 26 oktober 2022, van <https://www.jo->

[in.be/sites/default/files/files/6_%20WS%204_Terugkeer%20naar%20huis%20\(Frank%20van%20Holen\).pdf](https://www.in.be/sites/default/files/files/6_%20WS%204_Terugkeer%20naar%20huis%20(Frank%20van%20Holen).pdf).

RSJ (2020). *Het perspectiefbesluit in de jeugdbescherming*.

Selwyn, J. (2019). Sibling Relationships in Adoptive Families That Disrupted or Were in Crisis. *Research on Social Work Practice* 29(2): 165-175. <https://doi.org/10.1177/1049731518783859>

SOS en Defence for Children (2020). *Pleidooi voor samenplaatsing in de Tweede Kamer*. SOS Kinderdorpen. https://www.defenceforchildren.nl/media/4865/20200929_dc_rapport-samenplaatsing_a4.pdf

Strijker, J., & Zandberg, Tj. (2001). *Matching in de pleegzorg*. Hulpvraag versus aanbod. Amsterdam: SWP.

Stolwijk, I. J., Put, C. van der, & Defoe, I.N. (2021). *Gescheiden plaatsing van broers en zussen bij gezamenlijke uithuisplaatsing. Onderzoek naar de prevalentie en onderliggen oorzaken*. Den Haag: WODC.

Touati, C. D., Miljkovitch, R., Sirparanta, A., & Deborde, A. S. (2021). The impact of out-of-home placement characteristics with regard to suicidal risk among adult survivors of childhood abuse. *Developmental child welfare*, 3(1), 36-57. 10.1177/2516103221992777.

Veenstra, M., van Geel, M., Goemans, A. & Vedder, P. (2014). *Hoe wordt het perspectief van pleegkinderen in Nederland bepaald?* Universiteit Leiden, afdeling pedagogiek; sectie orthopedagogiek; afdeling jeugdhulpverlening. <https://www.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/sociale-wetenschappen/pedagogische-wetenschappen/onderzoek/rapport-perspectiefonderzoek-universiteit-leiden.pdf>

Vial, A., van der Put, C., & Assink, M. (2020). *Validatie en doorontwikkeling van de ARIJ-Risicotaxatie*. Expertisecentrum Forensische Orthopedagogiek UvA.

Ward, H., Brown, R. and Westlake, D. (2012) *Safeguarding Babies and Very Young Children from Abuse and Neglect*, London, Jessica Kingsley. A summary of the study can be found at DFE-RB053. Their later study of these children aged 3 to 5 is Ward, H., Brown, R. and Maskell Graham, D. (2012a) *Young Children Suffering, or Likely to Suffer Significant Harm: Experiences on Entering Education*, London, Department for Education.

White, O. G., Hindley, N. and Jones, D. P. H (2015) 'Risk factors for child maltreatment recurrence: an updated systematic review,' *Medicine, Science and the Law*, Vol. 55 (4), pp 259–277.

Wilkins, M. & Farmer, E. (2015). *An Evidence-Informed Framework for Return Home Practice*. NSPCC. https://research-information.bris.ac.uk/ws/portalfiles/portal/189519931/Reunification_Practice_Framework.pdf

4 Begeleiden bij uithuisplaatsing en terugplaatsing

4.1 Uitgangsvragen

1. Welke hulp/begeleiding hebben ouders en kind nodig tijdens uithuisplaatsing? Welke interventies zijn hierbij effectief?
2. Welke hulp/begeleiding hebben ouders en kind nodig na terugplaatsing? Welke interventies zijn hierbij effectief?

Search

Er is gezocht in de databases PsycInfo, Pubmed, Google scholar, Cochrane Collaboration, Narcis. Vooral gericht op sterk bewijs (meta-analyses, reviews en RCT's), peer reviewed artikelen, met grijze literatuur als aanvulling. Gebruikte termen: out of home; out-of-home placement, out of home placement, out of home care, alternative care, home removal AND/OR assistance; assistance plan; support AND/OR parents AND/OR child AND/OR replacement, replacement AND/OR grief AND/OR placement stability. Een brede search van verschillende combinaties resulteerde in respectievelijk 8230, 5435, 4710 en 9680 resultaten, waarna de search is vernauwd tot 132 resultaten.

4.2 Hulpverleningsplan

Resultaten vanuit de search

Uit onderzoek (Bartelink et al., 2019) komt naar voren dat wanneer sprake is van uithuisplaatsing, het belangrijk is om een begeleidingsplan op te stellen voor zowel ouders als kinderen. De Jeugdwet (2015) schrijft voor dat er binnen 6 weken na een uithuisplaatsing een plan moet liggen. Een plan waarin de begeleiding aan ouders en kinderen is vastgelegd, draagt bij aan stabiliteit en vergroot de kans op terugplaatsing of stabiele langdurige plaatsing als terugplaatsing niet mogelijk is. Actieve participatie van gezinnen is nodig om een blijvend positief resultaat te behalen en vraagt om investering in een goede samenwerkingsrelatie van professionals en ouders (Wilke & Howard, 2022).

Verschillende studies (o.a. Graham & Truscott, 2019; Quick & Scott, 2019) laten zien dat sprake is van rouw, schuldgevoel en gevoel van stigmatisering na een uithuisplaatsing en dat begeleiding en ondersteuning van zowel ouders als kinderen op dat punt belangrijk is. Voor de kinderen gaat de rouw niet alleen over het verliezen van het contact of wijzigen van het contact met de eigen familie, maar ook over psychosociale verliezen, zoals verlies van school, sportclub en andere aspecten van het sociale leven. Deze verliezen worden vaak niet meegenomen in de begeleiding van kinderen, maar kunnen leiden tot gedragsproblemen, fysieke, emotionele en relationele problemen. Voor ouders geldt dat zij te maken kunnen krijgen met schuldgevoelens, gevoelens van machteloosheid en trauma als gevolg van de uithuisplaatsing van hun kind(eren). Als gevolg hiervan kunnen ouders problemen ervaren in hun identiteit als ouder. Het is belangrijk dat in de begeleiding aandacht is voor identiteit, loyaliteit en contact tussen ouders en kinderen. Daarnaast is een plan nodig voor de begeleiding en eventuele behandeling van de ouders en kinderen, gericht op specifieke ondersteuningsbehoeften en onderwijs voor het kind (Winslow, 2022).

4.3 Rollen en verantwoordelijkheden

Resultaten vanuit de search

Wanneer sprake is van een uithuisplaatsing zijn er vaak meerdere personen en partijen betrokken. Dat betekent dat er verschillende professionals betrokken zijn die elk hun eigen verantwoordelijkheden hebben in het proces. Een goede samenwerking tussen betrokkenen en werken als team rondom een casus vraagt om explicitering van perspectieven van betrokkenen, expliciteren van rollen en verantwoordelijkheden en afstemming over wie, wat, waar, hoe en wanneer (Hageraats et al., 2020; Broersen & Klapwijk, 2022).

4.4 Fase 1: begeleiding na uithuisplaatsing

Resultaten vanuit de search

In de uitwerking worden drie fases onderscheiden na uithuisplaatsing, op basis van wat bekend is over het verloop na de uithuisplaatsing voor ouders en kinderen.

- Fase 1: Begeleiden na uithuisplaatsing.
- Fase 2: Toewerken naar terugplaatsing.
- Fase 3: Begeleiden na uithuisplaatsing.

Verwerken van de uithuisplaatsing

Diverse onderzoeken maken inzichtelijk dat het nodig is ouders en kinderen te ondersteunen in het opbouwen van een steunnetwerk dat tijdens de plaatsing en na terugplaatsing het kind en de ouders steun kan bieden (Funcheon et al., 2021; Kelly et al., 2021; McWey & Cui, 2021). Zowel bij de kinderen als bij de ouders kunnen allerlei emoties een rol spelen die impact hebben op het functioneren en die vragen om duiding, begeleiding in het omgaan met de gevoelens en gedachten die daarbij horen en soms relativering.

Systemisch denken en kijken naar de gevolgen van uithuisplaatsing voor het systeem waar het kind onderdeel van is en tijdelijk ook wordt, is een belangrijk aandachtspunt. Vaak is de hulp gericht op het kind als individu (Carr, 2019; Maltais et al., 2019). Lotgenotencontact waarmee een steungroep voor het omgaan met alles wat de uithuisplaatsing met ouders en kinderen doet en te ervaren dat ze niet alleen zijn met hun ingewikkelde ervaringen en de gevoelens en gedachten die daarbij horen, is belangrijk. Voor ouders is het daarbij belangrijk dat zij worden begeleid in het kijken naar het ouderschap, ondersteund worden in het vormgeven van hun rol als ouder. In Nederland is een methode 'Ouderbegeleiding na opvoedingsbesluit' beschikbaar. Deze methode helpt ouders met de uithuisplaatsing van hun kind om te gaan en een nieuwe invulling te geven aan de relatie met hun kind. Daarnaast is het noodzakelijk dat met hen gewerkt wordt aan problemen die ze ervaren in het dagelijks leven die mede hebben geleid tot het ingrijpende besluit van de uithuisplaatsing. Daarbij is ook aandacht nodig voor bijvoorbeeld financiële stress of andere maatschappelijke problemen die zij ervaren (Oomen & Kwint, 2015).

Trauma informed care

Steeds meer onderzoek wijst op het trauma dat voorafgaat aan uithuisplaatsing, maar ook op het trauma dat wordt aangebracht door een uithuisplaatsing. Daarbij wordt gewezen op het belang van inzetten van *trauma informed care* (TIC), waarbij aandacht is voor de achtergrond en ervaringen van zowel ouders als kinderen (Vervoort-Schel et al., 2022).

Gedeeld opvoederschap

Bij gedeeld opvoederschap delen pleegouders en beroepsopvoeders de zorg voor en de verantwoordelijkheid over het kind, met de ouders. In de praktijk betekent dit dat al bij de kennismaking goede samenwerkingsafspraken worden gemaakt. Over praktische zaken en over omgang. Samenwerken is soms ingewikkeld en de rol die ouders blijvend hebben in het leven van hun kind wordt vaak niet

erkend. Het *lectoraat Jeugd en Gezin van de Christelijke Hogeschool Ede (CHE)* doet sinds 2014 onderzoek naar de samenwerkingsrelaties tussen opvoeders en ouders. Zij ontwikkelden de methodiek 'de relationele route tot gedeeld opvoederschap'. Meer informatie over het onderzoek van de CHE is terug te vinden op de website: <https://www.gedeeldopvoederschap.nl/>.

4.5 Fase 2: bevorderen van terugplaatsing

Resultaten vanuit de search

Voor kinderen zijn nog weinig gerichte interventies ontwikkeld om hen te begeleiden na de uithuisplaatsing (Bruning et al., 2022). Kinderen hebben volgens het IVRK recht op contact met hun ouders. Een plotselinge breuk in het contact met de hechtingsfiguur levert de kind schade op. Gebrek aan contact met de voorheen belangrijke hechtingsfiguur na een uithuisplaatsing kan bovendien bij de kind sterke angst oproepen, voor een trauma zorgen en ook voor verdere vervreemding van zijn ouders. Kinderen die in een pleeggezin of residentiële instelling geplaatst zijn en regelmatig contact met hun ouders hebben, worden vaker teruggeplaatst en worden gemiddeld ook korter uit huis geplaatst. Langdurige pleegzorgplaatsingen blijken stabielere als kinderen contact houden met hun ouders.

Doelgerichte systemische interventies die gericht zijn op contactherstel tussen ouders en kinderen het meest effectief zijn. Voorbeelden uit de databank effectieve interventies zijn *Video-feedback Intervention to Promote Positive Parenting and Sensitive Discipline (VIPP-SD)* of Multisysteem therapie en Intensieve Ambulante Gezinsbegeleiding. Expliciete aandacht en inzet voor contact tussen ouders en kind is belangrijk is, omdat het voor ouders in deze situatie moeilijk is om zelf een relatie met hun kind op te bouwen en terugplaatsing mogelijk te maken. Het is belangrijk om te observeren hoe het contact verloopt en ouders te ondersteunen in het aangaan en onderhouden van contact met het jonge kind. Pleegouders en groeps werkers spelen een cruciale rol spelen in het contact tussen ouders en kind, en in de ondersteuning van het kind hierbij.

De Gezondheidsraad (2018) beveelt diverse interventies aan om de ouder-kindrelatie te verbeteren na kindermishandeling. *Parent Child Interaction Therapy (PCIT)*, *Stevig ouderschap*, *Triple P*, *Home Start* en *VoorZorg*. Mogelijk vormen dit ook geschikte middelen om tijdens een uithuisplaatsing ouders en kinderen doelgericht te begeleiden en de ouder-kindinteractie te verbeteren. Veel uit huis geplaatste kinderen kampen met ernstige psychische problemen als gevolg van de gebeurtenissen die zij hebben meegemaakt. Veelvoorkomende stoornissen bij kinderen in de pleegzorg zijn posttraumatische stressstoornis en mishandeling-gerelateerd trauma en bijkomende gedrags- en emotionele problemen. Dit verschilt per kind en hangt onder andere af van de leeftijd waarop het kind uit huis is geplaatst en de problemen die daaraan vooraf zijn gegaan.

Landsverk en collega's (2009) hebben middels een review onderzocht welke interventies effectief kunnen zijn bij de meest voorkomende psychische problemen van kinderen in de pleegzorg. Er is vooral onderzoek gedaan naar en bewijs van effectiviteit voor cognitieve en gedragstherapeutische interventies die symptomen, gedrag en functioneren beïnvloeden. Voorbeelden van zulke interventies zijn *Trauma-Focused Cognitieve Gedragstherapie (TF-CGT)*, oudertrainingsprogramma's (bijvoorbeeld *Incredible Years (basis)*), *Parent Child Interaction Therapy (PCIT)* en CGT voor depressie. De Gezondheidsraad (2011) heeft een overzicht gemaakt van effectieve behandelprogramma's om de gevolgen van kindermishandeling aan te pakken. De Gezondheidsraad vond alleen wat betreft EMDR en TF-CGT overtuigend bewijs voor de effectiviteit in de behandeling van posttraumatische stresssymptomen. Naast aandacht voor het begeleiden van kinderen en ouders, is er ook meer aandacht voor het gewone leven, schoolgang en een zinnvolle dag invulling.

Er wordt te weinig gericht gewerkt aan toewerken naar terugplaatsing. Om terugplaatsing te realiseren moet hier al in een vroeg stadium aandacht voor zijn en moet vooraf ook al worden vastgesteld hoe naar een terugplaatsing wordt toegewerkt. Een belangrijk probleem dat wordt gesignaleerd is het niet tijdig kunnen inzetten van passende hulp als een belangrijke belemmering om te werken richting terugplaatsing.

Maltaisa, Cyrb, Parentc en Pascuzzob (2019) beschrijven strategieën voor toewerken naar terugplaatsing die in de verschillende interventies worden toegepast:

- ondersteuning van ouders om te leren afstemmen op de behoeften van hun kind, door uitleg en scholing;
- sociale steun vergroten;
- probleemoplossingsstrategieën aanreiken en hierop reflecteren.

De Child Welfare Information Gateway (2020) heeft een overzicht gemaakt van werkzame elementen die terugplaatsing bevorderen. Zij komen tot de conclusie dat het effectief is om:

- gezinnen te betrekken bij de uithuisplaatsing en gericht te werken aan goede communicatie en het opbouwen van vertrouwen;
- aandacht te hebben voor herstel en opbouwen van vertrouwen;
- een zorgvuldig onderzoek naar de gezinssituatie uit te voeren en een hulpverleningsplan op te stellen;
- steun bieden bij, motiveren voor en vasthouden van verandering;
- doelgerichte interventies in te zetten;
- een steunend netwerk te betrekken bij de veranderingen die worden nagestreefd;
- teamwork van ouders, verzorgers, casemanagers en overige professionals.

4.6 Fase 3: begeleiding na terugplaatsing

Resultaten vanuit de search

Programma's gericht op terugplaatsing hebben een aantal elementen gemeen. Het gaat om bewustzijn ontwikkelen, motiveren, doelen stellen, coaching en training van ouders, rolmodel zijn en oefening. Dit vraagt veel van de hulpverlening in de begeleiding van ouders. De situatie rond een uithuisplaatsing is altijd complex, er spelen problemen en zorgen op veel gebieden en systemisch heeft de uithuisplaatsing grote gevolgen (o.a. Hood et al., 2022; Jedwab et al., 2018; Luu et al., 2021).

Terugplaatsing van kinderen na een uithuisplaatsing is een proces dat niet altijd vanzelfsprekend succesvol verloopt. Het komt regelmatig voor dat kinderen na terugplaatsing opnieuw uit huis geplaatst worden, naar schatting in ongeveer meer dan de helft van de gevallen. Dit heeft vaak te maken met de sociaaleconomische omstandigheden waarin het gezin dan vaak nog moet functioneren, gebrek aan onderwijs en onvoldoende hulp en ondersteuning voor ouders en kind om na terugplaatsing te werken aan het (her)vinden van balans. Ondersteunend aan een geslaagde terugplaatsing is deelname van het kind aan onderwijs en het maatschappelijke leven (Potgieter & Hoosain, 2018). Ook na terugplaatsing is het noodzakelijk ondersteuning aan gezinnen te blijven bieden. Een belangrijk aspect is de noodzaak van het bieden van een gedifferentieerd hulpaanbod: gezinnen waarvan het kind vanwege verwaarlozing uit huis geplaatst is hebben andere hulp nodig dan gezinnen waarin sprake is geweest van mishandeling of andere problemen. Verslaving, een meer gefaseerde terugplaatsing vaker succesvol is (Jedwab et al., 2018).

Literatuur bij hoofdstuk 4

- Bartlett, J. D., Griffin, J. L., Spinazzola, J., Fraser, J. G., Noroña, C. R., Bodian, R., ... & Barto, B. (2018). The impact of a statewide trauma-informed care initiative in child welfare on the well-being of children and youth with complex trauma. *Children and Youth Services Review, 84*, 110-117.
- Broadhurst, K., & Mason, C. (2020). Child removal as the gateway to further adversity: Birth mother accounts of the immediate and enduring collateral consequences of child removal. *Qualitative Social Work, 19*(1), 15-37.
- Broersen, A., Klapwijk, G. (2022). *Goed in gesprek. De basis voor beweging in onderwijs en jeugdhulp*. Utrecht: Breindok Uitgeverij.
- Bruning, M. R. (2021). ML t. Noorwegen (EHRM, nr. 64639/16) –Recht op hereniging illusoir bij direct toewerken naar pleegouderadoptie zonder regelmatig contact. *EHRC Updates: European Human Rights Cases, 2021*.
- Carr, A. (2019). Family therapy and systemic interventions for child-focused problems: The current evidence base. *Journal of Family Therapy, 41*(2), 153-213.
- Collings, S., & Wright, A. C. (2022). “You are mum and then they are mum”: Negotiating roles, relationships, and contact in out-of-home care. *Family Relations*.
- Côté, C., & Clément, M. È. (2022). Let’s talk about love: Perceptions of children in residential care. *Children and Youth Services Review, 140*, 106584.
- Dekker, R., van Doorn, R., Jager, B., van der Ploeg, Y., van der Wal, S. (2022) “IK WEET NIET EENS WAAR IK VOLGENDE WEEK WOON” (On)zekerheid in de residentiële Jeugdzorg. Utrecht: Het vergeten kind.
- Deprez, A., Wendland, J., Brotnow, L., Gutleb, A. C., Contal, S., & Guédeney, A. (2018). Protecting the child while preserving the relationship: Using baby’s relational withdrawal to gauge the effect of parental visitation. *Plos one, 13*(5), e0196685.
- Esposito, T., Caldwell, J., Chabot, M., Delaye, A., Trocme, N., Hélie, S., & Fallon, B. (2022). Reunification trajectories in Quebec: Acknowledging chronic family challenges to support stability. *Child Abuse & Neglect, 130*, 105437.
- Farmer, E. (2018). Reunification from out-of-home care. *A research overview of good practice in returning children home from care*. Bristol, UK: University of Bristol.
- Font, S. A., & Gershoff, E. T. (2020). Foster care: How we can, and should, do more for maltreated children. *Social policy report, 33*(3), 1-40.
- Forslund, T., Granqvist, P., van IJendoorn, M. H., Sagi-Schwartz, A., Glaser, D., Steele, M., ... & Duschinsky, R. (2022). Attachment goes to court: Child protection and custody issues. *Attachment & Human Development, 24*(1), 1-52.
- Funcheon, S. O. C., O’Connor, S. & Brady, E. (2021). An exploration of professional and practice-based perspectives on reunification of children in out-of-home care in Ireland: The road less travelled?. *Child Abuse & Neglect, 122*, 105366.
- Esposito, T., Caldwell, J., Chabot, M., Delaye, A., Trocme, N., Hélie, S., & Fallon, B. (2022). Reunification trajectories in Quebec: Acknowledging chronic family challenges to support stability. *Child Abuse & Neglect, 130*, 105437.
- Getz, Z., Simmel, C., Zhang, L., & Greenfield, B. (2022). “Short-stayers” in child welfare: Characteristics and system experiences. *Children and Youth Services Review, 138*, 106531.
- Gezondheidsraad (2011). *Behandeling van de gevolgen van kindermishandeling*. Den Haag: Gezondheidsraad
- Gezondheidsraad (2018). *De ouder-kindrelatie en jeugdtrauma’s*. Den Haag: Gezondheidsraad
- Giallo, R., Rominov, H., Fisher, C., Evans, K., & Fogarty, A. (2022). Preservation and reunification for families of young children: case file review of a home-visiting program. *Journal of reproductive and infant psychology, 40*(3), 311-323.
- Goemans, A., van Geel, M., & Vedder, P. (2016). Psychosocial functioning in Dutch foster children: The relationship with child, family, and placement characteristics. *Child Abuse & Neglect, 56*, 30-43.

- Graham, A., & Truscott, J. (2019). The Loss and Grief of Children in Out-of-Home Care: A Literature Review.
- Gross, M., & Baron, E. J. (2022). Temporary stays and persistent gains: The causal effects of foster care. *American Economic Journal: Applied Economics*, 14(2), 170-99.
- Hageraats, R., Van den Berg, G., & Van den Berg, B. (2020). *Betere zorg voor kinderen, jongeren en gezinnen in de meest kwetsbare omstandigheden en/of met de meest complexe problemen Een bijdrage aan de dialoog over de ontwikkeling van essentiële functies en expertises in het jeugdzorglandschap*. [Handreiking Betere zorg voor kinderen, jongeren en gezinnen in de meest kwetsbare omstandigheden en/of met de meest complexe problemen \(nji.nl\)](https://www.nji.nl/).
- Harder, A. T., Knorth, E. J., & Kuiper, C. H. Z. (2020). Uithuisplaatsing van jeugdigen: Wat, voor wie, en wanneer? In A. Harder, E. Knorth, & C. Kuiper (editors), *Uithuisgeplaatste jeugdigen: Sleutels tot succes in behandeling en onderwijs* (blz. 13-27). SWP Uitgeverij.
- Herbster, J. M., & Ocasio, K. (2021). The complex relationship between sibling contact and child and family well-being in foster care: An exploration of child and family functioning in a pre-permanency cohort. *Children and Youth Services Review*, 131, 106257.
- Hood, R., Abbott, S., Nilsson, D., Baginsky, M., & Dimond, C. (2022). Improving the chances of successful reunification for children who return from care: a rapid evidence review.
- Hultman, E., & Wissö, T. (2021). Follow-up of out-of-home care in dialogues between children and appointed social workers. *Nordic Social Work Research*, 1-15.
- Jedwab, M., Chatterjee, A., & Shaw, T. V. (2018). Caseworkers' insights and experiences with successful reunification. *Children and Youth Services Review*, 86, 56-63.
- Joubert, B. (2020). The Beehive: A Counseling Group for Children Who Have Endured Out of Home Placement.
- Kelly, C., Thornton, A., Anthony, E. K., & Krysik, J. (2021). "Love. Stability. Boundaries." Kinship perspectives of social-emotional well-being of youth residing in out-of-home care. *Children and Youth Services Review*, 127, 106097.
- Kuit, N., & Ryke, E. H. (2021). A rapid review of non-death bereavement interventions for children in alternative care. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 1-13.
- Landsverk, J. A., Burns, B. J., Stambaugh, L. F., & Reutz, J. A. R. (2009). *Psychosocial interventions for children and adolescents in foster care: Review of research literature*. *Child Welfare: Journal of Policy, Practice, and Program*, 88, 49-69.
- Leitch, J. (2022). 'Learning to Hold a Paradox': A Narrative Review of How Ambiguous Loss and Disenfranchised Grief Affects Children in Care. *Practice*, 1-15.
- Lerum, A. (2018). Emergency Out-Of-Home Placements, a Comparison Between Child Welfare Practice in Germany and Norway. *Revista de Asistentă Socială*, (3), 7-21.
- Lotty, M., & Lynch, S. (2021). Finding the common ground: families, relationships, and child-focused practice in foster care. *Irish Social Worker*, 128-146.
- Luu, B., Collings, S., & Wright, A. C. (2021). A Systematic Review of Common Elements of Permanency Practices for Reunification. *Children and Youth Services Review*, 106342.
- Magruder, J., & Berrick, J. D. (2022). A longitudinal investigation of infants and out-of-home care. *Journal of Public Child Welfare*, 1-18.
- Maltais, C., Cyr, C., Parent, G., & Pascuzzo, K. (2019). Identifying effective interventions for promoting parent engagement and family reunification for children in out-of-home care: A series of meta-analyses. *Child Abuse & Neglect*, 88, 362-375.
- Martín, E., González-Navasa, P., & Betancort, M. (2020). Who will go back home? Factors associated with decisions to address family reunification from residential care. *Children and Youth Services Review*, 109, 104729.

- McWey, L. M., & Cui, M. (2021). More contact with biological parents predicts shorter length of time in out of home care and mental health of youth in the child welfare system. *Children and Youth Services Review, 128*, 106164.
- McWey, L. M., Cui, M., & Stevenson Wojciak, A. (2022). Current caregiver involvement and contact with biological parents are associated with lower externalizing symptoms of youth in out-of-home child welfare placements. *Journal of Social Work Practice, 1-16*.
- Murray, K. J., Sullivan, K. M., Lent, M. C., Chaplo, S. D., & Tunno, A. M. (2019). Promoting trauma-informed parenting of children in out-of-home care: An effectiveness study of the resource parent curriculum. *Psychological services, 16*(1), 162.
- Otterlei, M. T., & Engebretsen, E. (2022). Parents at war: A positioning analysis of how parents negotiate their loss after experiencing child removal by the state. *Qualitative Social Work, 21*(4), 765-782.
- Papovich, C. (2020). Trauma & children in foster care: A comprehensive overview. *Forensic Scholars Today, 5*(4), 1-5.
- Poitras, K., Porlier, S., & Tarabulsy, G. M. (2021). Child's adjustment and parent-child contact after child placement into foster care: A systematic review. *Journal of Public Child Welfare, 1-32*.
- Potgieter, A., & Hoosain, S. (2018). Parents' experiences of family reunification services. *Social Work, 54*(4), 438-451.
- Purtle, J. (2020). Systematic review of evaluations of trauma-informed organizational interventions that include staff trainings. *Trauma, Violence, & Abuse, 21*(4), 725-740.
- Quick, D., & Scott, A. L. (2019). Affect and emotion in a Parent's engagement with statutory child-protection services: Navigating stigma and 'identity assault'. *The British Journal of Social Work, 49*(2), 485-502.
- Rajesh, T. (2022). Parental mental health after having a child placed in out-of-home care in Sweden: A register-based longitudinal cohort study.
- Salem, S. R., & Wilde, L. D. (2022). Life after an out-of-home placement: What biological parents in foster care tell us about parenthood. *Child & Family Social Work, 27*(2), 112-120.
- Sankaran, V., Church, C., & Mitchell, M. (2018). A cure worse than the disease: The impact of removal on children and their families. *Marq. L. Rev., 102*, 1161.
- Shanks, E., & Weitz, Y. S. (2020). Supportive practices: perceptions of interventions targeting parents whose children are placed in out-of-home care. *Adoption & Fostering, 44*(4), 349-362.
- Stroumza, K., Pont-Chamot, A. F., & Pittet, M. Moments of co-presence between a child in out-of-home care, the biological parent, and a professional based on ordinary activities: a productive (albeit hard to inhabit) apparatus for helping to maintain parent-child bonds. *Summer School "Child Protection", 30 June 2021, Sierre (Switzerland)*.
- Ter Horst, W. (1977). *Het herstel van het gewone leven*. Baarn: Bohn Stafleu en Van Loghum.
- Trout, A.L., Lambert, M.C., Thompson, R., Duppong Hurley, K. & Tyler, P. (2020) On the Way Home: Promoting Caregiver Empowerment, Self-Efficacy, and Adolescent Stability during Family Reunification following Placements in Residential Care, *Residential Treatment for Children & Youth, 37*:4, 269-292, DOI: 10.1080/0886571X.2019.1681047
- Van Bergen, D. D., Saharso, S., Degener, C. J., Bartelink, B. E., & Vanderfaellie, J. (2022). Moral Dilemmas in Foster Care Due to Religious Differences Between Birth Parents, Foster Parents, and Foster Children. *Child and Adolescent Social Work Journal, 1-12*.
- Helm, G.H.P., van der Klapwijk, G.J. (2020) Luisteren zonder oordelen. *Pedagogiek in Praktijk*, oktober 2020, pp. 22-26.
- Helm, G.H.P. (2020). *De uithuisplaatsingsfabriek in Nederland*. Zorg en Sociaalweb. [De uithuisplaatsingsfabriek in Nederland - Zorg&Sociaalweb](#)
- Vanderwill, L. A., Salazar, A. M., Jenkins, G., Larwelle, J., McMahon, A. K., Day, A., & Haggerty, K. (2021). Systematic literature review of foster and adoptive caregiver factors for increasing placement stability and permanency. *Journal of public child welfare, 15*(4), 487-527.

- Van Holen, F., Clé, A., West, D., Gypen, L., & Vanderfaeillie, J. (2020). Family bonds of foster children. A qualitative research regarding the experience of foster children in long-term foster care. *Children and Youth Services Review*, 119, 105593.
- Vervoort-Schel, J., Pellemans-van Rooijen, R., Kooijmans, R., & Moonen, X. WAAROM TRAUMA INFORMED CARE ALS ORGANISATIEBREED RAAMWERK VOOR TRAUMA-SENSITIEVE ZORG?. *LVB Onderzoek & Praktijk*, 5.
- Vischer, A. F. W., Knorth, E. J., Post, W. J., Knot-Dickscheit, J., Mulder, J. M. V., & Grietens, H. (2019). Het Expertisecentrum voor Behandeling en Beoordeling van Ouderschap en Psychiatrie: het belang van een tijdige beslissing over de beste plek voor het kind. In *Gezinnen met meervoudige en complexe problemen: Theorie en praktijk* (pp. 426-438). Lemniscaat.
- Wilke, N. G., & Howard, A. H. (2022). Innovations in care for children separated from parents: Transitioning from residential to family models of service. *Children & Society*, 36(1), 82-100.
- Winslow, M. C. (2022). Characteristics of Out-of-home Placement and Educational Outcomes: A Longitudinal Investigation.
- Wu, Q., Nwabuzor Ogbonnaya, I., & Yan, Y. (2021). The patterns of in-home service use and their relationships with child out-of-home care. *Child and adolescent social work journal*, 1-13.

© 2023 Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk, Nederlands Instituut van Psychologen, Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen, Nederlands Jeugdinstituut.

Op voorwaarde van naamsvermelding wordt toestemming gegeven voor het kopiëren, opslaan, en openbaar maken van de tekst van deze publicatie. Richtlijnen ondersteunen professionals om samen met cliënten te beslissen over de best passende hulp. Een richtlijn geeft onderbouwde aanbevelingen op basis van wetenschappelijk onderzoek, praktijkkennis van professionals en ervaringskennis van cliënten. Richtlijnen worden regelmatig aangepast. We adviseren dringend altijd de website te raadplegen voor de meest actuele versies.

De richtlijn is ontwikkeld door het Nederlands Jeugdinstituut en geautoriseerd door de Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk (BPSW), het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP) en de Nederlandse Vereniging van Pedagogen en Onderwijskundigen (NVO). Het ontwikkelen, herzien en implementeren van richtlijnen voor jeugdprofessionals vindt plaats in het kader van het Meerjarenplan Richtlijnen Jeugd, opgesteld door het Nederlands Jeugdinstituut, de Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk (BPSW), het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP) en de Nederlandse Vereniging van Pedagogen en Onderwijskundigen (NVO).

Zie voor meer informatie: www.richtlijnenjeugdhulp.nl.

Gebruik als titel in referenties altijd: *‘Onderbouwing Richtlijn Uithuisplaatsing en terugplaatsing voor jeugdhulp en jeugdbescherming’*.

Auteurs

Esther Kooymans
Els Mourits
Amanda Peters
Marie-Christine van der Veldt

Herzieningswerkgroep

Els Mourits (voorzitter)
Lenneke Alink
Cora Bartelink
Martine Brouwer
Peter Dijkshoorn
Gladys Fanoiki
Linda de Graaf
Arjan de Haan
Esther Kooymans
Evelien Kroeze
Martine Noordegraaf
Sandra Pantelić
Léon van Sasse van IJsselt
Nienke Terlouw
Marie-Christine van der Veldt

BPSW
beroepsvereniging
van professionals
in sociaal werk

NIP
Nederlands Instituut
van Psychologen

nvo
nederlandse vereniging
van pedagogen en
onderwijskundigen

NJi
Nederlands
Jeugdinstituut

